

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 1 2026 Årg. 90

INNEHÅLL

Redaktionellt	1
Ledamöternas bekännelser	2
Forskningen och Jesus. SE	7
Upp på Sion (Heb 12:18–24). Lars Borgström	20
Ut från Babel. Ola Österbacka	32
<i>Frågor och svar</i>	46
<i>Utblick över samtiden</i>	49
<i>Gåvoredovisning</i>	53

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Ingvar Adriansson

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktion är Stiftelsens styrelse: Tor Jakob Welde (ordf, Nesttun), Seth Erlandsson (vice ordf, Västerås), Ingvar Adriansson (verks.ledare, Värnamo), Ola Österbacka (sekr, Vasa), Lars Borgström (Uppsala), Thomas Erlandsson (kassaförvaltare, Svärtinge), samt för Lay-out mm Kjell Petter Bakken (Hafrsfjord).

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)

Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)

Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)

Prenumeranter i Finland och övriga Europa: 36 Euro (stud. 25 EUR)

Våra porto- och emballagekostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren. priset) är inom Sverige 60 kr och utanför Sverige 110 kr.

Prenumerationer och gåvor betalas enligt något av följande alternativ:

Inom Sverige:

Bankgiro 251-4701

Swish 123 626 9633

Handelsbanken, clearing: 6806, kontonummer: 305 320 718

Utanför Sverige används eurobetalning:

IBAN: SE34 6000 0000 0003 0532 0718, BIC/SWIFT: HANDSESS

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9 B, SE-722 26 Västerås

E-post: seth.erlandsson@biblicum.se

Tidskriftens expedition:

Biblicum, Hantverkaregatan 8 B, SE-341 36 Ljungby

Webbplats: www.biblicum.se; webbutik: forlag.biblicum.se

Beställningar även per e-post: biblicum@biblicum.se

Verksamhetsledare: Ingvar Adriansson, tfn +46 70 393 8127

Förlagssekreterare: Elaine Svensson; förlagsassistent: Johanna Adriansson

Personliga e-postadresser (även styrelsen): fornamn.efternamn@biblicum.se

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

1/2026

REDAKTIONELLT

Varmt välkomna till årgång 90 av vår tidskrift, som hette ”För Biblisk Tro” innan den bytte namn till ”Biblicum - tidskrift för biblisk tro och forskning”. Det skedde efter att Stiftelsen Biblicum blivit till och fått tidskriften som en gåva av David Hedegård och Förbundet för biblisk tro. Behövs då denna tidskrift *ännu efter 89 år?* I hög grad, och gärna med ännu fler läsare och prenumeranter. För förvirringen om vad som är biblisk tro är stor.

David Hedegård hade länge sett vilka förödande verkningar bibelkritiken hade när han grundade För Biblisk Tro 1937. Ännu 89 år efter tidskriftens tillkomst och 57 år efter grundandet av Stiftelsen Biblicum är biblisk tro en bristvara. Obibliska människotankar dominerar i vårt sekulariserade samhälle och förvrängningar av Bibelns livgivande undervisning ges stor spridning, dessvärre också inom många kyrkor och samfund. Så behovet av biblisk tro och forskning är alltså mycket stort och kommer att förbli stort. För Jesus sa: ”Ska Människosonen finna tron på jorden när han kommer?” (Luk 18:8).

Vi glädes oss över att så många ännu frågar efter undervisning om vad Bibeln lär och uppmuntrande stöder vårt arbete. Klarhet över vad som verkligen står i Bibeln stimulerar ju till ny iver att studera den heliga Skrift. Paulus skriver i rundbrevet Efesierbrevet: ”Jag ber att era hjärtans ögon ska få ljus” (Ef 1:18). Psalmisten säger att Guds ord är ett ljus på vår stig (Ps 119:105). Genom Jesus Kristus, det sanna ljuset, behöver vi inte vandra i andligt mörker. Jesus sa: ”Ni forskar i Skrifterna, för ni tror att ni har evigt liv i dem. Det är just de som vittnar om mig” (Joh 5:39).

Tack för den uppmuntran som ert stöd ger. Glöm inte att prenumerera för 2026, om ni inte redan har gjort det. Låt oss tillsammans glädja oss åt ett nytt år med tidskriften Biblicum.

Red.

Biblicums styrelseledamöters bekännelser januari 2026

Årligen vid styrelsens första sammanträde är ledamöterna enligt Stiftelsen Biblicums stadgar förpliktade att avlägga sin bekännelse till Stiftelsens trosgrundval. Detta är viktigt för att Biblicum inte ska kunna gå samma tragiska utveckling till mötes som många andra forskningsinstitut och teologiska högskolor.

Lars Borgströms bekännelse

Jag bekänner av hjärtat den heliga Skrift, Gamla och Nya testamentet, såsom Guds eget, levande och ofelbara ord, givet genom den helige Ande.

Jag tror, lär och bekänner att Bibeln är fullt ut inspirerad av Gud och därför sann, tillförlitlig och utan fel i allt den hävdar, vare sig det gäller tro, lära, frälsning, moral, historia eller områden som påverkar naturvetenskapliga uppfattningar (t ex om världens skapelse och människosläktets uppkomst).

Jag erkänner den heliga Skrift som den högsta och yttersta normen för all kristen tro, all lära och allt liv, och jag underordnar mitt förnuft, mina erfarenheter och mina åsikter under Guds ords auktoritet. Jag bekänner att Bibeln inte endast innehåller Guds ord, utan är Guds ord, och att Gud själv talar genom den till sin kyrka och till mig, ja egentligen till alla som tar del av dess ord.

Vidare bekänner jag de evangelisk-lutherska bekännelseskrifterna, såsom de är samlade i Konkordieboken, som en rätt, trogen och allti genom riktig förklaring av den heliga Skrifts lära. Jag antar dem inte som en mänsklig auktoritet vid sidan av Bibeln, utan därför att de i alla stycken överensstämmer med och klart återger Guds ords lära.

Jag bekänner att dessa skrifter troget vittnar om evangeliet om Jesus Kristus, om rättfärdiggörelsen av nåd allena genom tron allena, för Kristi skull allena. Jag erkänner dem som ett sant uttryck för den kristna tron, bevarad och bekänd i den evangelisk-lutherska kyrkan.

Jag förbinder mig att låta Guds ord forma min tro, min bekännelse och mitt liv, att pröva all lära mot Skriften, och att stå fast vid denna bekännelse även när den motsägs av tidsandan, mänsklig vishet eller personliga känslor.

Med Guds hjälp vill jag förbli trogen denna bekännelse, i förtröstan på Jesus Kristus, som är Skriftens centrum och kyrkans Herre.

Ingvar Adrianssons bekännelse

Jag bekänner den heliga Skrift, Gamla och Nya testamentet, såsom Guds eget ord, givet av nåd genom den helige Andes inspiration. Bibeln är i alla sina delar sann, tillförlitlig och tillräcklig, och den är den enda yttersta normen och rättesnöret för all kristen tro, lära och liv. I Skriften uppenbarar Gud sin heliga vilja, sin lag och sitt evangelium, och framför allt sin frälsning i Jesus Kristus, sann Gud och sann människa, till världens syndares salighet.

Jag bekänner att den heliga Skrift äger högsta auktoritet över kyrkan och inte är underordnad mänskliga traditioner, förnuft eller tidsbundna åsikter. All lära skall prövas mot Guds ord, och där Skriften talar klart är kyrkan bunden att tala i samklang med den. Där Skriften tiger, skall kyrkan visa ödmjukhet och återhållsamhet.

Jag bekänner vidare de lutherska bekännelseskriterierna, såsom de är samlade i *Konkordieboken* från år 1580, därför att de med klarhet, trohet och samstämmighet återger den bibliska och apostoliska läran. Jag mottar dem inte såsom mänskliga påfund eller som ett tillägg till den heliga Skrift, utan såsom en rätt och sann utläggning av Guds ord.

Jag bekänner med dessa skrifter att människan blir rättfärdiggjord inför Gud av nåd allena, för Kristi skull allena, genom tron allena, utan egna gärningar eller förtjänster. Jag bekänner att evangeliet om syndernas förlåtelse för Kristi skull är kyrkans hjärta och centrum, och att Ordet och sakramenten är de medel genom vilka Gud verkar tro, liv och frälsning.

Jag förpliktar mig att hålla fast vid denna bekännelse i undervisning, förkunnelse och liv, att inte förvanska eller försvaga dess lära, utan troget och med kärlek vittna om den i ord och handling. I denna bekännelse vill jag, av Guds nåd, förbli ståndaktig, även i prövning och motstånd, till uppbyggelse för Kristi kyrka och till ära för den treenige Guden: Fadern, Sonen och den helige Ande.

Ola Österbackas bekännelse

I en av sina nyårspsalmer beskriver Johan Ludvig Runeberg hur jordens fröjd och ära blott är som rök och dimma. Om Gud hade övergivit oss i kamp och nöd, vad hade det blivit av oss då? Men han vet vad som håller:

Ett finns som fast förbliver
i himmel och på jord
och evig trygghet giver:
det är Guds eget ord.

Ingången till det nya året 2026 har varit turbulent. Många frågar med oro: vad ska det bli av detta år? Kommer vi åter att få se hur Gud låter mäktiga män, som samlat jordiska skatter och ära, få se sin makt förgå likt rök och dimma? Ingen människa vet, men Gud har allt i sin hand.

Det finns bara ett som förblir när människors ära avslöjas som rök och dimma. Jesus lovade: ”Himmel och jord ska förgå, men mina ord ska aldrig förgå” (Matt 24:35). Allt vi ser omkring oss i dag vittnar om att dagen när allt det jordiska ska förgå är nära. I våra gamla kristna kulturer verkar Guds fiender triumfera. De gaddar ihop sig mot Herren och hans Smorde. Men: ”Han som tronar i himlen ler, Herren gör narr av dem” (Ps 2:4).

Därför gläds jag över att få vara med och visa på det som förblir, när allt omkring oss vacklar. Jag tackar Gud för att han gett oss Bibeln, med Gamla testamentets och Nya testamentets heliga Skrifter, som en ofelbar källa till kunskap om Guds vilja. Han har också gett Konkordieboken, den lutherska kyrkans bekännelseskriterier, som ett vittnesbörd om denna ofelbara sanning. Jag vill hålla fast vid denna grund och med glädje vittna om den i förtröstan på Guds nåd.

Thomas Erlandssons bekännelse

År 2025 har tagit slut och 2026 har just tagit sin början. Runt om i världen är det krigslarm, naturkatastrofer, folk reser sig mot folk och barn mot sina föräldrar. År 2026 världshistoriens sista år, är nådetiden slut? Det vet inte jag, det vet inte du, ingen än vår Fader i himlen vet detta. Vad jag däremot vet är att jag inte kan träda fram inför Gud iklädd mina egna smutsiga kläder som är blodröda av alla mina synder. Vad jag vet är att alla mina synder, mina tillkortakommanden och min brist på kärlek gör mig ovärdig Guds himmelska rike. Men i sitt Ord, Bibeln,

har Gud oppenbart det glade budskapet att jag kan stå inför honom utan fläck eller skrynkla iklädd Jesus rättfärdighet, som är min genom tron på honom. Jag ovärdiga människa anses värdig inför Gud för Jesus skull. Hans frälsningsverk räcker till mig och alla människor i världen som levt och kommer att leva. Hela Bibeln förkunnar Guds underbara frälsningsplan, hur Gud föds som människa för att friköpa oss syndare. Bibeln är ”utandad av Gud och nyttig till undervisning, tillrättavisning, upprättelse och fostran i rättfärdighet” (2 Tim 3:16).

Jag vill bekänna mig till Bibelns alla böcker och anser även att de Lutherska bekännelseskrifterna samlade i Konkordieboken förklarar Bibelns budskap på ett riktigt sätt. Jag vill även medverka efter bästa förmåga genom bland annat arbete i Biblicum att sprida det heliga Ordet.

Är 2026 världshistoriens sista år eller kanske mitt eller någon i min närhets sista år? Jag vet inte och inte heller vet du, men vad kan vara viktigare än att sprida evangeliet om Jesus Kristus.

Tor Jakob Weldes bekännelse

Jeg tror, lærer og bekjenner at bøkene i Det gamle og Det nye testamente er Guds eget ord. De ble nedskrevet av mennesker som Den Hellige Ånd utvalgte og drev til dette arbeidet. De bibelske forfatterne skrev nøyaktig de ordene Gud ville de skulle skrive, og derfor er Skriften uten feil i alt det den lærer oss. 2 Tim 3,15-16: «Helt fra du var et lite barn, har du kjent de hellige skriftene, de som kan gi deg visdom til frelse ved troen på Kristus Jesus. Hver bok i Skriften er innblåst av Gud og nyttig til opplæring, tilrettevisning, veiledning og oppdragelse i rettferd...»

Utenom Guds eget ord finnes det ingen sikker kunnskap om Guds vilje. Uten Bibelen har vi ingen pålitelig kilde til kunnskap og forståelse av Guds frelsesplan. Bibelen er derfor den øverste autoritet og normen som alle andre religiøse skrifter må vurderes ut fra.

Jeg tror, lærer og bekjenner også at de lutherske bekjennelsesskriftene, samlet i Konkordieboken av 1580, gir en rett fremstilling av den kristne lære. Denne teologien er hentet direkte fra Skriften og er derfor like aktuell og relevant i dag som før – på samme måte som Skriften selv er et levende og virkekraftig ord som gjelder alle mennesker, overalt og til alle tider. «Skriften kan ikke settes ut av kraft» (Joh 10,35).

Både Bibelen og de lutherske bekjennelsesskriftene løfter fram det glade budskapet over alt annet: At Gud frelser syndere fra synd, død og

djebel ved Jesu Kristi liv, død og oppstandelse. Frelsen er av Guds nåde alene, for Kristi skyld alene, mottatt ved tro alene, uten noen som helst fortjeneste fra vår side. Det klare evangeliet om Jesus er det eneste som kan trenge igjennom vårt mørke og gi oss ekte håp og fred. «Guds ord er en lykt for min fot og et lys for min sti» (Sal 119,105).

Det er trist og tragisk at Guds ords klare lære så ofte har blitt fordunklet og forvansket. Derfor ønsker jeg å delta i Biblicums viktige arbeid for å verne om og fremme bibelsk tro - å «kjempe for den tro som de hellige én gang for alle har fått overlevert» (Jud 1,3).

Seth Erlandssons bekännelse

Jag bekänner att utan den heliga Skrift, Guds alltigenom tillförlitliga ord, normen, regeln och rättesnöret för all biblisk kristendom, skulle vi famla i andligt mörker. Vi skulle vara beroende av människotankar som presenterar läror som vilseför. Det är en helt oförtjänt gåva att den helige Ande genom Bibelns ord skapat en tillit till detta ord hos oss syndare.

Det var motsatsen till en sådan tillit jag mötte när jag började mina teologiska studier vid Uppsala universitet 1961. I en rasande fart arbetade jag mig igenom de olika kurserna som var en prövning för min tro. När jag redan 1963 avlade min teol kand-examen och redan då anlidades som föreläsare för de nya teologistuderande i ämnena Gamla testamentets isagogik och teologi, försökte jag förmedla den tillit till Guds ord som jag alljämt bekände mig till.

Jag ansluter mig till övriga ledamöters mera utförliga bekännelser (publicerade här ovan) och vill, om Gud ger mig ännu en tid i detta jordeliv, fortsätta att fördjupa mig i Guds ord och via Biblicum oförfalskat förmedla Bibelns viktiga undervisning, både till uppbyggelse för mig själv och andra.

Om Gud vill hoppas jag kunna fullborda mitt studium av Jobs bok innan min tid är ute. När vi utsätts för lidande i en värld som är i den ondes våld och ibland kanske likt Job undrar ”varför?”, är det så nyttigt att närmare lära känna Jobs otroligt svåra prövningar. Hur skonade är inte vi i jämförelse med vad han fick lida?

Herrens nåd och sanning är stor allt upp till skyarna (Ps 57:11).

Forskningen och Jesus¹

Ämnet idag är ”Forskningen och Jesus”. Förra gången vi samlades till Bibelforum talade vi om ”Bibeln och Jesus”. Vi begrundade då *vad Jesus säger om Bibeln och vad Bibeln säger om Jesus*. I dag ska vi se vad forskningen har att säga om Jesus och vad den kommer fram till.

Som en första punkt i detta föredrag vill jag betona att det är bra att forska, att verkligen ta reda på någonting, fördjupa sig och gå till källorna. Alltså veta lite mera, inte ytligt eller i andra eller tredje hand, utan försöka komma så nära som möjligt det man vill lära känna. Jag tror att ni som är här håller med om det, att det inte bara är bra att forska utan också givande. Förmodligen är det därför ni sitter här. Ni tycker att det är givande att få veta lite mer om Bibeln och Bibelns verkliga innehåll. Den är ju vårt speciella forskningsobjekt de här lördagarna i vårt Bibelforum.

Det är viktigt att forska. Vi är alltså inte emot mera kunskap, mera vetande. Ibland kan man kanske tro det, för det finns så mycket som kallas för kunskap och vetande och som är vilseledande eller till och med kanske skadligt, därför att beteckningen vetande inte är korrekt.

Det man kallar för vetande och kunskap är i själva verket ofta inget riktigt vetande. Det första jag därför vill stryka under är att det är bra med *saklig och grundlig* forskning. Bibeln använder uttrycket *rannsaka* Skrifterna om en sådan bibelforskning. Med detta menas att undersöka ordentligt, ta reda på grundligt, fördjupa sig, gå till källorna, inte bara ytligt eller i andra hand. Läkaren Lukas berättar att judarna i Bereas synagoga var öppnare än de i Tessalonike: ”De tog emot ordet med stor villighet och *forskade/ranssakade* varje dag i Skrifterna för att se om det stämde” (Apg 17:11), det som Paulus och Silas förkunnade.

1 Detta är ett föredrag från Västerås Bibelforum, närmare bestämt nr 18 och hölls 1994 av SE. Bibelforums många föredrag finns på Biblicums hemsida, www.biblicum.se, under fliken undervisning. Artikeln är en utskrift från en bandupptagning och har därför krävt en viss bearbetning. Den är här både förkortad och utvidgad.

När det gäller *forskning om Jesus* borde väl det betyda att man inte bara ska bilda sig en uppfattning om Jesus så där i andra eller tredje hand, utan att man söker sig nära Jesus. Hur ska man kunna göra det? Man bör väl då gå till dem som vet någonting. Finns det några som vet någonting om Jesus? Hur brukar man göra om man vill veta mera om en sak eller något som hänt? Frågar man inte: *Har någon sett någonting? Har någon hört någonting? Var det någon som var närvarande?* Så borde man göra också när det gäller Jesus. Fanns det några som såg honom? Fanns det några som hörde? Var det några som var med honom, som var där? Ja, det var många som såg vad han gjorde och hörde vad han sa. Det är ju främst ögonvittnen man vill lyssna till, inte bara vittnen i andra eller tredje hand. Aposteln Johannes skriver: *"Det vi har hört, det vi har skådat och rört med våra händer, om detta vittnar vi"* (1 Joh 1:1). Aposteln Petrus skriver: *"Det var inga utstuderade myter vi följde när vi förkunnade vår Herre Jesu Kristi makt och hans ankomst för er, utan vi var ögonvittnen till hans majestät"* (1 Pet 1:16).

Är något lite mera osäkert bör man undersöka källorna lite närmare, söka komma nära ursprunget, så nära ögonvittnena som möjligt. Att komma nära sitt forskningsobjekt betyder att verkligen lära känna det, bli förtrogen med det. Om ni t ex vill undersöka en blomma så förstår ju alla hur bra det är att komma riktigt nära forskningsobjektet. Man anpassar sig till föremålet. Har man handskar på sig, tar man av sig dem för att bättre kunna undersöka och komma riktigt nära blomman. Man utnyttjar sina händer, sin känsel, kanske också sitt luktsinne. Man far inte upp i en helikopter och så tittar ner. Det kan man göra för att få en överblick över något, men ska man undersöka en blomma eller en skatt, så försöker man ju tvärtom komma föremålet så nära som möjligt.

Att komma nära forskningsobjektet borde också gälla när det gäller Jesusforskning, att närmare lära känna och förstå vem Jesus är, vad han vill och lär, hans uppgift och hans gärningar. Var säger ögonvittnena, de som såg och hörde vad han sa och gjorde? Vad var det som var så häpnadsväckande, det som väckte så stor förundran?

Modern forskning

Som en andra punkt i mitt föredrag vill jag kommentera vad som ryms inom begreppet *modern forskning*. Ja, modern och modern. Man kanske borde sätta ordet "modern" inom citationstecken när det gäller Jesus-

forskningen. Det visar sig nämligen att det vi kallar för nytt och modernt i detta sammanhang ofta är gammalt, ofta upprepat utan närmare studier, särskilt när man intar en negativ hållning till Jesus och hans övernaturliga gärningar.

Modern forskning kallar man ofta i det här sammanhanget för *historisk-kritisk forskning*. Ordet ”kritisk” behöver i sig inte vara ett negativt ord. Det betyder att grundligt granska eller bedöma, att pröva hållbarheten i olika vittnesmål. Är det säkert att det hände som vittnena berättar om? Hur pålitliga är vittnena? Vad talar för och emot deras pålitlighet?

Men när man använder begreppet *historisk-kritisk bibelforskning*, brukar man också i ordet ”kritisk” inkludera *en förutsättning som sällan öppet redovisas*. Man utgår ifrån en bestämd världsuppfattning, en bestämd världsbild, nämligen att allt i tillvaron har inomvärldsliga orsaker. Vetenskaplig forskning, menar man, får och kan bara räkna med inomvärldsliga orsaker som hållbara förklaringar till allt man studerar. Likväl säger man ofta att man är förutsättningslös, när man i sin forskning utgår ifrån eller förutsätter att allt i tillvaron har inomvärldsliga orsaker, att verkliga under är uteslutna.

Följden av denna ofta oredovisade förutsättning blir att också allt som har att göra med Jesus måste ha inomvärldsliga orsaker. Det Jesus säger och gör måste ha inomvärldsliga förutsättningar. Genom att studera den tid och den miljö han levde i hoppas man kunna fastställa orsakssamband. Detta låter som ett rimligt vetenskapsbegrepp, om man har en ateistisk världsbild. Men hur kan då många kyrkor i sin prästutbildning acceptera en sådan historisk-kritisk bibelforskning? Hur kan man vara troende, om man förklarar allting som om Gud inte finns eller bara är en helt passiv faktor i tillvaron?

De kyrkor som accepterar den historisk-kritiska metoden i sin undervisning brukar hävda att denna metod inte behöver komma i konflikt med tron. De menar att Gud kan ha kanaliserat all sin verksamhet via inomvärldsliga orsaker. Därmed behöver det inte vara några problem för troende att acceptera en forskning som bara accepterar inomvärldsliga orsaker, menar man. Den troende kan få ha den tron att det finns en Gud *bakom* naturliga fenomen och sammanhang. Sålunda kan troende acceptera historisk-kritisk bibelforskning. Troende och icke-troende har ju blivit överens om att allt kan eller bör förklaras med vanliga inomvärldsliga orsaker, även om de inte är överens om vad som ytterst ligger bakom naturliga, inomvärldsliga fenomen.

Bibelns vittnesbörd

Nu vet ju den som sakligt tar del av vad Bibeln vittnar om att Gud inte bara kanaliserar sitt handlande via inomvärldsliga orsaker. Det finns enligt de bibliska texterna många exempel på en särskild och övernaturlig uppenbarelse, ett särskilt ingripande där Gud *oberoende av inomvärldsliga orsaker* griper in direkt på ett sätt som inte går att förklara. Att t ex uppväcka en man som varit *död i fyra dagar, som redan är begravd och har börjat ruttna*, det är mänskligt sett totalt omöjligt. Men *det omöjliga skedde inför en stor mängd ögonvittnen* när Jesus uppväckte Lasarus från de döda (studera Joh 11:38–48!). När det inte finns någon inomvärldslig förklaring, blir det besvärligt för den forskning som bara räknar med att allt har inomvärldsliga förklaringar. Då blir Gud och hans unike Son, Jesus Kristus, ett stort problem. Guds gärningar, som består i att han griper in direkt utan inomvärldsliga förutsättningar, det vi kallar för under eller mirakler, blir ett problem som måste omtolkas.

Den ”moderna” forskningen försöker komma till rätta med händelser som enligt Bibeln visserligen skedde inför många vittnen men som inte har någon inomvärldslig förklaring. Vad gör då en forskning som bara kan acceptera inomvärldsliga förklaringar? Den försöker rekonstruera händelseförloppet till något som kan förklaras inomvärldsligt och *av-visar därmed ögonvittnena*, de vittnesbörd som Bibeln återger. Om Guds gärningar, såväl skapelsen som frälsningen, är mänskligt sett omöjliga, och så är fallet enligt Bibeln, vem kan då bli frälst undrar Jesu lärjungar. ”Jesus såg på dem och sa: För människor är det omöjligt. Men för Gud är allting möjligt” (Matt 19:26).

I min förra föreläsning om *Bibeln och Jesus* lyfte jag fram Bibelns entydiga vittnesbörd om Jesus: Han är inte bara en människa utan också Gud själv, Guds evige son som blivit människa. Han är och förblir den evige som när tiden för Messiasprofetiornas uppfyllelse var inne föddes som en sann människa utan att upphöra att vara den evige Guden.

Som sann människa är han helt unik. Han är född av en jungfru och han är utan synd till skillnad från alla andra människor. Som syndfri är han utan något svek, fullkomligt rättfärdig. Han kom som alla syndares ställföreträdare för att lida och dö *för deras synder* och därigenom besegra döden för deras räkning, uppstå kroppsligen på den tredje dagen och sedan visa sig med sina genomstungna händer och fötter för många vittnen. När forskare med en ateistisk utgångspunkt möter detta mänskligt

sett helt omöjliga, så måste de ju tänka: Nej, så kan det inte vara. Det måste förhålla sig på ett annat sätt.

Historisk-kritisk Jesusforskning försöker därför framställa en sådan Jesus som ryms inom ramen för en världsbild som bara innefattar inomvärldsliga orsaker. Man kan gå med på att Jesus var speciell, att han gjorde märkligare saker än många andra gjorde. Men det gäller att inrymma det märkliga inom det som mänskligt sett är möjligt.

Det är förståeligt att den historisk-kritiska forskningen får problem med Jesu jungfrufödelse, med att Jesus är Guds son i reell mening, med Jesu alla mänskligt sett omöjliga under, med hans kroppsliga uppståndelse på tredje dagen efter att verkligen ha dött på förbannelsens trä, korset. Vad gör man då? Det övernaturliga måste bortförklaras på något sätt: att det är fråga om legender och myter, att Jesus inte föddes av en jungfru och inte var Guds son, att han bara var skendöd eller att han aldrig uppstod mm. Det gäller att bortförklara Guds under, precis som vaktstyrkan vid den förseglade graven mutades att göra. Den mutades med en stor summa pengar av den judiska ledningen för att sprida följande krystade bortförklaring: "Hans lärjungar kom på natten och rövade bort honom medan vi sov." Soldater från vaktstyrkan lät sig mutas. "De tog emot pengarna och gjorde som de blivit tillsagda, och detta rykte är spritt bland judarna än i dag" (Matt 28:13–15).

Vad finns det för källor?²

Om det är bra att forska, som vi sagt ovan, så måste vi fråga vad vi ska forska i? Vad finns det för källor? Då vet nog alla som sitter här att det finns nästan bara en källa, nämligen Nya testamentets 27 skrifter. Men denna källa innehåller en så stor mängd vittnesmål från många olika vittnen att detta källmaterial är rikt. Huvudpersonen i alla dessa skrifter är *Jesus Kristus, vem han är och vad han har sagt och gjort*. Också Gamla testamentet är en källa om Kristus (Messias) genom sina många löften och förutsägelser om honom, vem han är och vad han skulle uträta.

En notis om Jesus finns hos den berömda judisk-romerske historikern Flavius Josefos från första århundradet: "*Han [översteprästen Hannas] sammankallade Sanhedrin till rättegång och ställde inför dess medlemmar Jakob, brodern till Jesus, som kallades Kristus, samt några andra som*

2 I förteckningen nedan har artikeln "Utombibliska bevis för Jesu existens?" av Thor-Leif Strindberg använts (www.alltombibeln.se).

han anklagade för att ha brutit mot lagen och sålunda överlämnade till att stenas till döds.”

I slutet av det första århundradet berättade den romerske historikern Suetonius att kejsaren Claudius år 49 hade förbjudit alla judar att vistas i staden Rom (en händelse som också finns omnämnd i Bibeln, i Apg 18:2): *”Då judarna i Rom oavbrutet orsakade oroligheter, därtill uppvisade av Chrestus, fördrev han dem ur staden.”*

En mer detaljerad berättelse om Jesus kommer från den romerske historieskrivaren, ämbetsmannen och konsuln Publius Cornelius Tacitus. I sitt historiska verk ”Annaler”, som han skrev mellan år 115 och 117, berättar han att kejsar Nero försökte lägga skulden för den förödande branden i Rom på de kristna. Tacitus skriver: *”Som skyldiga ådömde Nero de mest raffinerade straff åt de kristna.”* Och han fortsätter med att beskriva dessa kristna: *”De fick sitt namn från Kristus, som avrättades enligt beslut av landshövding Pontius Pilatus under kejsar Tiberius regeringstid. Det satte stopp för den farliga vidskepelsen en kort tid, men den tog fart på nytt - inte bara i Judeen, där denna pest först uppstod, utan även i själva Rom, där all världens hemska och skamlösa saker samlas och finner ett hem”* (Annaler, XV, 44).

Plinius den yngre, romersk guvernör i provinsen Bithynien i Mindre Asien, skrev omkring år 110 ett brev till kejsaren Trajanus där han berättade att det kristna inflytandet i provinsen skapade allvarlig oro, varför han vidtagit åtgärder mot de kristna. Nu ville han ha bekräftat från kejsaren att han agerade rätt då han lät avrätta dem som höll fast vid sin tro, men benådade dem som avsvor sig sin tro, förklarade de romerska gudarna och kejsaren sin vördnad och ”slutligen förbannade Kristus”. Han beskrev också vilka handlingar de kristnas brott eller villfarelse bestått i: *”De brukade samlas en bestämd dag före gryningen att växelvis med varandra sjunga en sång till Kristus liksom till en gud och därvid förbinda sig, inte till någon brottslig handling, utan att icke begå stöld, icke rån, icke äktenskapsbrott, icke bryta ett givet löfte, icke vägra att vid anmaning återlämna anförtrodda medel. Därefter brukade de åtskiljas och sedan åter samlas för att intaga en enkel och helt oskyldig måltid.”*

Det råder alltså inget som helst tvivel om att Jesus är en historisk gestalt. Att ifrågasätta att Jesus skulle ha existerat är absurt. Det har också modern forskning insett. Men Nya testamentets vittnesbörd att Jesus inte bara är en historisk person utan Guds son och har gjort de under som texterna talar om, det framgår inte av de utombibliska källorna

och det kan som vi sett inte den forskning acceptera som utgår från en ateistisk världsbild.

Men 1992 utkom boken "Myten om Jesus" av Alvar Ellegård. Den boken hävdar att Jesus från Nasaret aldrig har existerat. Ellegård menar att framför allt Paulus har hittat på alltihop. När boken skrevs var Ellegård professor emeritus i engelska vid Göteborgs universitet, alltså ingen bibelforskare eller historiker av facket.

De apostoliska texternas vittnesbörd

Enligt min mening måste varje sund forskning om Jesus börja med att ordentligt lyssna på Nya Testamentets många vittnesbörd. Om något ovanligt eller uppseendeväckande har hänt, vill vi då inte ta reda på vad som faktiskt har hänt? Frågar vi inte: Vem såg vad som hände? Vem hörde vad som sas? Frågar vi inte i första hand efter om det finns några ögonvittnen? Vi nöjer oss väl inte bara med rykten? Kan vi ta ställning till vad som verkligen hände och vem som sa och gjorde vad, innan vi noga undersökt saken och lyssnat till de personer som bevisligen såg och hörde vad som hände? Knappast.

Bör vi inte göra på samma sätt när det gäller Jesus och de märkliga ting som han gjorde? Enligt min mening är det detta som många försummar när de utan närmare undersökning förklarar att Jesus är en myt, att det han förde fram som sanning och det han gjorde inför många vittnen måste vara lögn. En rad "moderna" forskare börjar nästan omgående med rekonstruktioner av vad som kan ha hänt och utesluter då på förhand att något övernaturligt hände. I regel innehåller deras handböcker om Bibeln inget kapitel som sakligt presenterar vad som hände enligt de bibliska ögonvittnena, innan de för fram sin omtolkning styrd av en annan världsbild än den bibliska.

Om Jesus utan några övernaturliga gärningar bara sagt: *Jag är Guds evige Son, jag och Fadern är ett, ni är nerifrån, jag är ovanifrån, sänd av Fadern*, då är det kanske inte så konstigt att många misstrodde honom och sa: *Han hädar*. Därför sa Jesus till dem som inte trodde honom: *"Om jag inte gör min Fars gärningar, så tro mig inte. Men om jag gör dem, tro då på gärningarna om ni inte kan tro på mig. Då ska ni inse och förstå att Fadern är i mig och jag i Fadern"* (Joh 10:37–38). *"Tro mig, jag är i Fadern och Fadern är i mig. Och kan ni inte det, tro då för gärningarnas skull"* (Joh 14:11).

Jesu gärningars vittnesbörd – ett stort problem för otron

Inte ens Jesu värsta fiender kunde förneka Jesu gärningar, fast de försökte. Låt mig nämna ytterligare några försök till förnekelse av vad Jesus faktiskt gjorde av den anledningen att det var mänskligt sett omöjligt. Jag har tidigare nämnt uppväckandet av den döde Lasarus som redan börjat ruttna samt Jesu kroppsliga uppståndelse, att han mirakulöst uppstod och lämnade den väl bevakade och förseglade graven på tredje dagen efter sin död.

När Jesus botade en man som var besatt och stum, häpnade folket och sa: *"Aldrig har man sett något sådant i Israel!"* Men fariseerna sa: *"Det är med hjälp av de onda andarnas furste som han driver ut andarna"* (Matt 9:33–34).

När Jesus sa till en förlamad man: "Min vän, du har fått förlåtelse för dina synder", reagerade de skriftlärdade och fariseerna: *"Vad är det för en hädare? Vem kan förlåta synder utom Gud?"* Då sa Jesus: "För att ni ska veta att Människosonen har makt här på jorden att förlåta synder, säger jag dig" – och nu talade han *till den lame: "Res dig, ta din bår och gå hem!"* "Genast ställde han sig upp i allas åsyn.... Alla blev utom sig av häpnad... Det vi har sett i dag är ofattbart" (Luk 5:20–26).

När Jesus gör det omöjliga och botar en man som varit blind från födseln vägrar man tro att han verkligen var född blind (Joh 9:1ff). "Judarna trodde inte att han hade varit blind och sedan fått sin syn förrän de hade skickat efter hans föräldrar", som svarade: "Vi vet att han är vår son och att han föddes blind" (v 18–20).

Eftersom det var många som bevittnade det under som hände med den döde Lasarus kom "många judar som hade kommit till Maria och sett vad Jesus gjorde till tro på honom" (Joh 11:45). "Överstepräster och fariseerna kallade då samman Stora rådet och sa: *Vad gör vi? Den här mannen gör många tecken. Låter vi honom hålla på så här kommer alla att tro på honom"* (v 47f). Jesu undergärning inför många vittnen kunde alltså inte förnekas och blev därigenom ett stort problem för hans fiender. *"Vad gör vi?"*

Några dagar senare när det ordnades en festmåltid för Jesus i Betania där Lasarus bodde, var nu den tidigare döde Lasarus en av dem som låg till bords med Jesus (Joh 12:1–2). *"En stor mängd judar fick veta att Jesus var där, och de kom inte bara för Jesu skull utan också för att se Lasarus som han hade uppväckt från de döda. Då bestämde sig översteprä-*

terna för att döda även Lasarus, eftersom många judar lämnade dem för hans skull och trodde på Jesus” (v 9–11).

Utvecklingen efter upplysningstiden

Före den s k upplysningen på 1700-talet var det inte så många som vågade angripa kyrkans tro och Nya testamentets vittnesbörd om Jesus. Men i och med den rationalism som upplysningsfilosofierna stod för vågade fler och fler gå emot kyrkans lära och radikalt omtolka vem Jesus var. Gud och gudomlig kausalitet ansågs bara vara ett fromt önsketänkande, och att Jesus var både Gud och människa var något som ansågs helt otänkbart. Det var i och för sig inget nytt. Redan på Jesu tid hyste de skriftlärdade judarna denna tanke och sa till Jesus: ”Det är inte för någon god gärning vi tänker stena dig, utan för att du hädar och gör dig själv till Gud *fast du är en människa*” (Joh 10:33).

På 1800-talet blev de rationalistiska omtolkningarna av Nya testamentet alltmer radikala. Jesu underverk måste betraktas som utbroderingar av inomvärldsliga händelser som inte krävde något gudomligt ingripande. Olika naturliga förklaringar lanserades. När det t ex gällde Jesu brödunder och hans botande av blind, döva och lama, kunde man hitta på förklaringar som var mycket långsökta och ofta helt omöjliga att förena med bibelberättelsens hela textsammanhang.

Givetvis var undren omöjliga, om Jesus bara var en vanlig människa. Därför riktades bibelkritiken främst mot Jesu person, hans jungfrufödelse, ställföreträdande försoningsdöd och kroppsliga uppståndelse. Här ska några viktiga steg i den utveckling som vill rensa bort allt övernaturligt i Nya testamentet nämnas.

1. *David Friedrich Strauss* gav i mitten av 1830-talet ut boken *Das Leben Jesu* (Jesu liv). Enligt Strauss var evangeliernas berättelser om Jesus rena legender och myter. Hans bok fick stort genomslag, så redan 1837 gavs den ut i en andra ”verbesserte” (förbättrad) upplaga.

2. Denna radikala kritik följdes upp av *den s k Tübingenskolan*. Den främste företrädaren för denna riktning var *Ferdinand Christian Bauer*. Han försökte förklara att Nya testamentet växte fram genom en växelverkan mellan två strömningar, en judekristen kring apostlarna i Jerusalem och en paulinsk. Nya testamentet skulle alltså ha kommit till som en syntes eller korsning av dessa två strömningar och blev färdigt först på 200-talet e Kr. Denna uppfattning påverkade många forskare under

mitten och andra delen av 1800-talet. Den holländska radikalkritiska skolan gick så långt att den förnekade äktheten av alla paulinska brev.

3. Typiskt för *den sk liberala teologin* som nu fick alltmer spridning var en Jesustolkning som begränsade Jesu roll till att vara en radikal etiker. Allt som inte hade med Jesu etiska principer att göra skalade man bort. När Jesus talar om himmelska, andliga ting, frälsningen av nåd alena och syndernas förlåtelse genom honom som enda vägen till himlen, så ansågs det vara senare utsmyckningar av ringa värde. Det enda som hade värde, menade man, var det etiska. Det kallade man *"Jesu enkla lära"*. Ord som "vänd andra kinden till" och "om någon vill att du ska gå en mil, gå två mil med honom" förutsatte inte något övernaturligt.

4. Nästa fas i utvecklingen kan vi kalla *"den religionshistoriska skolan"*. Den fäster uppmärksamhet vid det eskatologiska i Jesu förkunnelse. Man menade att det är ofrånkomligt att Jesus har talat om den yttersta tiden och domen. Man försökte se Jesus i ett religionshistoriskt sammanhang, i samband med judiska Messiasförväntningar. Denna riktning skapade problem för den liberala teologins tal om "Jesu enkla lära".

5. En tolkningsskola på 1900-talet som fick stort inflytande var *Bultmannskolan*. Rudolf Bultmann (1884–1976) var en "luthersk" radikalteolog som förespråkade en avmytologisering av Nya testamentet. Enligt honom är texterna om Jesus insvepta i en "förvetenskaplig" mytologisk förpackning som stöter bort den moderna människan. För att komma åt "den historiske Jesus", menade han, måste det övernaturliga, den mytologiska förpackningen, skalas bort. Denna avklädning gjordes olika radikalt av olika företrädare för Bultmannskolan.

6. *Karl Barth* (1886–1968), en schweizisk reformert teolog, påverkade också många på 1900-talet. Han kritiserade Bultmannskolan och förespråkade i stället en "dialektisk" teologi, dvs att Gud genom "uppenbarelsen" trädde i dialog med människan. Men han identifierade inte uppenbarelsen med Bibeln som Guds sanna uppenbarelse och kunskapskälla om Gud och människan. I stället betonade han avståndet mellan Gud och människan och att vår kunskap om Gud alltid förblir otillräcklig.

7. Under senare delen av 1900-talet framträdde flera teologer med en mer konservativ inriktning. De kritiserade liberalteologin i dess olika former. I Uppsala framträdde först Harald Riesenfeld och sedan Birger Gerhardsson som professorer med stark kritik mot Bultmanns åtskiljande mellan den historiske Jesus och den Jesus som apostlarna presen-

terade. Det finns ingen djup klyfta mellan apostlarnas tro på Kristus och den historiske Jesus, betonade de. I Lund hade professor Hugo Odeberg långt före Riesenfeld och Gerhardsson betonat betydelsen av att inte skilja Kristus från Bibelns vittnesbörd om honom utan i stället se den sanna Kristus i Skriften.

Den avgörande frågan – vem är han?

Det är märkligt att så många handböcker om Jesus, som vill presentera fakta för läsaren, inte inleder med ögonvittnenas vittnesbörd om Jesus. Borde inte läsarna först få veta vad den viktigaste källan säger om Jesus innan de argumenterar för en alternativ version? Borde man inte få veta vad det är som de tar avstånd ifrån och vad som är stödet för det? Vilka är *källorna* för deras rekonstruktion, var finns de att studera?

När moderna forskare vill göra en skillnad mellan ”den historiske Jesus” och Bibelns Jesus, är ett av argumenten att fromma efterföljare till Jesus *i sin godtrogenhet* har uppförstorat vem Jesus var och vad han gjorde. Är det inte naturligt att ge hjältar en nästan gudomlig status, tycks de mena. Därför bör det mytologiska, den s k övernaturliga förpackningen, skalas bort.

Men i själva verket hade Jesu lärjungar inte alls lätt för att glorifiera sin mästare och vänta sig att han skulle göra underverk. Tvärtom var de helt förvånade inför dem, ”häpna” liksom folket i övrigt. När det blåste upp till full storm på Gennesarets sjö och Jesus stillade stormen bara med sitt ord så att det blev alldeles lugnt, sa de frågande: ”*Vem är han?* Till och med vindarna och sjön lyder ju honom!” (Matt 8:27). *De såg* att det övernaturliga verkligen hände, men de blev helt överraskade av det. De kunde inte förstå hur det var möjligt. När Jesus vid ett annat tillfälle botade en som var stum och blind så att han omgående kunde både tala och se, blev allt folket ”utom sig av förundran”. Vem var han egentligen? ”*Kanske är han Davids son?*” (Matt 12:23). När Jesus berättade för den samariska kvinnan vid Jakobs brunn allt hon hade gjort, var det inget hon väntade sig. Det var helt ofattbart. Hon skyndade sig tillbaka till staden och sa till folket: ”Kom så får ni se en man som har sagt mig allt jag har gjort. *Han kanske är Messias?*” (Joh 4:29).

Att den utlovade Davidssonen visserligen var en mäktig människa i ord och gärningar, det trodde de. Men att han dessutom var ”Mäktig Gud” (det bl a Jesaja hade förutsagt i kap 9:6), det kunde de inte ta in. *Också för de flesta judar var det otänkbart att Messias också var sann Gud,*

fastän de hade tillgång till Jesajas och andra profeters tydliga förutsägelser. Skriftlärda fariseer tänkte sig (och tänker sig alltjämt) Messias som en inomvärldslig frälsare. *Men också Jesu lärjungar hade inledningsvis svårt att förstå att Jesus var Guds evige Son, ett med Fadern.* Emmauslärjungarna var bedrövade över att Jesus dog på korset. ”Vi hade hoppats att han var den som skulle frälsa Israel” (Luk 24:21). De förstod inte att Bibelns Messias måste lida och dö för deras frälsnings skull. När Jesus ”förklarade för sina lärjungar att han måste gå till Jerusalem och lida mycket ... och att han måste bli dödad och på tredje dagen uppväckt”, ”då tog Petrus honom åt sidan och började tillrättavisa honom: *Gud bevara dig, Herre! Det där ska aldrig hända dig.*” Då sa Jesus till Petrus: ”Gå bort från mig, Satan! Du vill få mig på fall, för *dina tankar är inte Guds utan människors*” (Matt 16:21–23).

När Jesus var överlämnad av den judiska ledningen till den romerske prefekten Pilatus för att denne skulle döma honom till döden som upprorsman, sa Jesus till Pilatus: ”Mitt rike är inte av den här världen” (Joh 18:36). Hans frälsningsuppdrag var *inte att frälsa Israel från Rom genom att upprätta ett jordiskt rike*, fritt från förtryck. Jesu lärjungar hade länge svårt att förstå att hans rike inte var av den här världen och att han var Herrens lidande tjänare enligt Jesajas profetia (Jes 53) som måste lida och dö ställföreträdande för alla människors synder. Till Emmauslärjungar sa Jesus: ”*Så tröga ni är i tanke och hjärta till att tro på allt som profeterna har sagt!* Måste inte Messias lida det här för att sedan gå in i sin härlighet?” (Luk 24:25–26).

När Jesus precis som han förutsagt uppstod ur graven på tredje dagen hade lärjungarna *ingalunda lätt för att tro det övernaturliga*. När Maria Magdalena, som först kom till graven tidigt på söndagsmorgonen, såg att den förseglade stenen framför gravens ingång var borttagen, förstod hon inte att stenen var borttagen för att lärjungarna skulle kunna gå in i graven och se att graven var tom, att det som Jesus sagt var sant, att han verkligen hade uppstått som han förutsagt. Hon skyndade i stället i väg till Johannes och Petrus för att berätta för dem vad hon sett. Dessa sprang då snabbt till graven och såg att den var tom. Men den var inte plundrad, för linnebindlarna, svepningen, låg kvar där utan att innesluta en död kropp, och duken som täckt Jesu huvud låg hopvikt på ett ställe för sig (Joh 20:1–9).

Därefter visade sig den uppståndne Jesus flera gånger för lärjungarna, så att de säkert skulle veta att han hade uppstått. Först visade han sig för

Maria Magdalena (Joh 20:11ff) och den andra Maria (Matt 28:9), och sedan på kvällen samma dag för ”lärjungarna” som ”var samlade bakom låsta dörrar av rädsla för judarna”. ”Han visade dem sina händer och sin sida” (Joh 20:19–20), så att de kunde förvissa sig om att det verkligen var Jesus den korsfäste som stod framför dem. De berättade för Tomas som inte var närvarande denna kväll: ”Vi har sett Herren!” Då svarade Tomas: ”Om jag inte får se spikhålen i hans händer och sticka mitt finger i spikhålen och min hand i hans sida, så kan jag inte tro” (Joh 20:24–25). När lärjungarna inklusive Tomas var samlade en vecka senare, ”kom Jesus medan dörrarna var låsta och stod mitt ibland dem”. Han vände sig till Tomas och sa: ”Kom med ditt finger och se mina händer, kom med din hand och stick den i min sida. Och tvivla inte, utan tro!” Då sa Tomas till Jesus: ”Min Herre och min Gud!” (Joh 20:26–28).

SE

Seth Erlandsson:

Vem är han?

Den verkliga Jesus
från Nasaret

En granskning av trovärdigheten bakom olika Jesus-presentationer genom tiderna. Allt från Nya testamentets vittnesbörd till de gnostiska skrifterna och sentida hypoteser som i DaVinci-koden.

En finsk översättning beräknas utkomma i vår.

Beställ från <https://biblicum.nu>. **Pris: 120 kr.**

Upp på Sion (Heb 12:18–24)

av Lars Borgström

Guds dom över Babels torn innebar splittring och språkförbistring, en *centrifugal* rörelse där människorna spreds ut över jorden. Detta ”ut ur Babel” var inte något som människorna själva önskade. De hade samlat sig ”för att göra sig ett namn, så att [de] *inte* [skulle spridas] ut över hela jorden!” (1 Mos 11:4). I stället för att ära Herrens namn och hålla honom helig ville de i högmodig självhärlighet prisa sitt eget namn. Och i stället för att uppfylla Guds befallning som givits redan till Adam och Eva, ”var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er” (1 Mos 1:28) genom att sprida ut sig över jordytan, samlade de sig på ett ställe österut, vid Shinars lågland (1 Mos 11:2). Möjligtvis ligger det något signifikativt och olycksbådande i detta val av plats. När gudsgemenskapen i paradiset fick ett abrupt slut genom Adams och Evas synd, drevs de ut ”öster om Edens lustgård” (1 Mos 1:24). Nu förflyttar de sig ännu längre österut...

De ville bygga ett högt torn; frigjorda från Gud ville de ära sig själva och sina strävanden. Var det höga tornet som de försökte bygga t o m ett konkret försök att sätta sig i säkerhet ifall Gud skulle sända en ny flod? Hur som helst var det ett strävande att göra sig oberoende av Gud, att i mänsklig kraft och genom mänskligt uttänkta planer åstadkomma lyckoriket. Redan då var Pride-mentaliteten en motståndare till Gud... Men människors storslagna planer och åstadkommanden är ingenting i Guds ögon. Med humor skildras hur Gud, som är allvetande, måste stiga ned från himlen för att se vad människorna höll på med där i Babel. Det är som att Gud behövde böja sig djupt ned för att med förstoringssglas se detta så ”storslagna” bygge (jfr Ps 2:1–4). Så kommer Guds ingripande: Byggplanerna görs om intet genom språkförbistringen och människorna spreds ut över jordens yta.

Det som sedan möter i Heb 12:22 är en motsatt, centripetal rörelse, ett insamlande av människor från jordens alla väderstreck. Det handlar

om alla kristna. Samlingspunkten är inte Babel utan Jerusalem, närmare bestämt Sions berg. Den andliga världen har två huvudstäder: Jerusalem är den heliga staden, fridens boning (av *shalom*, frid/fred), medan Babylon är Guds fienders stad. ”Ni har kommit till Sions berg” (Hebr 12:22) sägs till alla kristna.

Innan vi går vidare ska vi placera in versen i sitt sammanhang. Vi läser Heb 12:18–24:

”Ni har inte kommit till ett berg som man kan ta på, till flammande eld och töcken, mörker och storm, till basunljud och en röst som talade sådana ord att de som hörde den bad att få slippa höra mer. De stod inte ut med det som befalldes: *Åven om det är ett djur som rör vid berget ska det stenas*. Så skräckinjagande var synen att Mose sade: *Jag är skräckslagen och darrar*.

Nej, ni har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem, till änglar i mångtusental, till en festgemen-skap och församling av förstfödda som har sina namn skrivna i him-len, till Gud som är allas domare och till andarna av rättfärdiga som nått fullkomningen. Ni har kommit till det nya förbundets medlare, Jesus, och det renande blodet som talar starkare än Abels blod.”

Inte något jordiskt Jerusalem

Det första vi ska lägga märke till är att Hebreerbrevets läsare och åhö-rare, de kristna – särskilt av judisk börd eftersom Hebreerbrevet i första hand är riktat till dem – ”inte kommit till ett berg som man kan ta på” (Heb 12:18). Det handlar alltså inte om ett återsamlade till en fysisk plats, ett geografiskt land eller en konkret stad på jorden. Sions berg, som de kommit till, förklaras vara ”den levande Gudens stad, det *himmelska* Jerusalem” (Heb 12:22). En andlig verklighet med andra ord. Det är fråga om Guds rike på jorden.

Inom judendomen drömde man, och drömmer fortfarande, om ett starkt och blomstrande jordiskt Israel. Under de många århundradena som följde på Jerusalems förstörelse år 70 har judarna – kringspidda runt jorden som de varit i det som kallas diasporan, förskingringen – vid varje påskfirande, efter den stora rituella sedermåltiden, sagt: ”Nästa år i Jerusalem!” Man drömde alltså om ett återsamlade av folket i Jeru-salem. En del tolkade visserligen detta rent andligt, men särskilt efter sionismens framväxt från 1800-talets slut har man med orden ”Nästa år

i Jerusalem!” alltmer åsyftat en rent konkret uppfyllelse, vilket också i hög grad blivit fallet, särskilt efter den moderna staten Israels utropande 1948.

Sionismen finns inte bara i judisk form, utan även i kristen tappning. Många kristna ser judarnas återsamlade i vår tid som en uppfyllelse av gammaltestamentliga löften och profetior. Men det hela bygger på en falsk bibeltolkning. Det återsamlade som profeterna utlovade finner inte sin uppfyllelse i den moderna staten Israel, utan i just det som Hebreerbrevet författare konstaterar om de kristna: ”Ni har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad, det *himmelska* Jerusalem” (Heb 12:22).

Vi möter alltså i Hebreerbrevet uppfyllelsen av de många löfterna om ett återsamlade på Sions berg eller till Jerusalem, t ex detta från profeten Jesaja:

”Det ska ske i den yttersta tiden att berget med Herrens hus ska stå fast grundat och vara högst bland bergen, upphöjt över höjderna. Alla hednafolk ska strömma dit, många folk ska gå i väg och säga: ’Kom, låt oss gå upp till Herrens berg, till Jakobs Guds hus. Han ska lära oss sina vägar så att vi kan vandra på hans stigar.’ För undervisning ska gå ut från Sion, Herrens ord från Jerusalem” (Jes 2:2–3, se även Mika 4:1–2).

Jesajas profetia handlar inte om att hedningar i rent fysisk bemärkelse kommer att resa till Jerusalem för att där tillbe och motta undervisning. Som vi hörde heter det nämligen i Heb 12:22 om alla – judekristna som hednakristna, utan avseende på deras jordiska, geografiska vistelseort – att de ”har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem”.

Men vi behöver inte gå till NT för att se detta. Redan en noggrann läsning av GT:s profetior visar att det är fråga om ett *andligt* kommande till Sions berg. Enligt Mose och de andra profeterna skulle Israels återvändande till landet vara förenat med ett återvändande till Herren i äng-er och tro. Mose sade vidare att återvändandet skulle ske på villkor att Israel skulle ”lyssna till Herren din Guds röst” (5 Mos 28:1–2). Genom profeten Hesekiel förutsade Herren, att han skulle ”samla dem från alla håll och föra dem in i deras land” och göra dem ”till ett enda folk i landet, på Israels berg” (Hes 37:21–22) och att de allesammans skulle ”ha en och samma kung” (Hes 37:23), att dessutom hans ”tjänare David

ska vara kung över dem, och de ska alla ha en och samma herde” (Hes 37:24). Det handlar om Davids Son, Kristus Konungen, som samlar sitt folk kring sig. I de tidigare anförda orden från Jesaja ska kommandet till Sion ske på det sättet, att det *från* Sion ska utgå undervisning och Herrens ord utgå *från* Jerusalem (Jes 2:3). Detta gick i uppfyllelse då Paulus och de andra apostlarna reste ut från Jerusalem med evangeliet om den korsfäste och uppståndne Frälsaren, som Jesaja kallade Herrens lidande tjänare, till den hedniska världen. Varhelst någon hedning kom till tro på denna från Jerusalem utgående undervisning om frälsningen genom Jesu namn och blod – om det nu skedde i Mindre Asien, i Grekland, i Rom eller så småningom här uppe i Norden – så hade han tagit sin tillflykt till Sion, den fasta klippan. Han blev då en medlem av Guds folk, den stora skara om vilken det heter i Upp 14:1: ”Och jag såg, och se: Lammet stod på Sions berg, och med honom etthundrafyrtiofyra tusen som hade hans namn och hans Fars namn skrivet på sina pannor.”

Genom apostlarnas undervisning som utgick *från* Sion kom alltså hedningar *till* det andliga Sion utan att geografiskt komma till det fysiska Sions berg. De etthundrafyrtiofyra tusen som står med Lammet på Sions berg är den fulltaliga skaran av Guds barn, alla kristna genom alla tider. De står alltså på Sion trots att de flesta av dem aldrig någonsin varit i den jordiska staten Israel. De kom till Sion genom att lyssna till evangeliet och ta emot det i tro. Ja, som vi ska se senare är de t o m levande stenar i själva templet som står på Sion (1 Kor 3:16, Ef 2:20–21 och 1 Pet 2:5).

Inte Sinai berg

Vi ska lägga märke till ytterligare en viktig uppgift: När Hebreerbrevet framhåller att de kristna inte kommit till något ”berg som man kan ta på” beskrivs det berg, till vilket de *inte* kommit, på följande sätt: ”... flammande eld och töcken, mörker och storm”, ett ”basunljud och en röst som talade sådana ord att de som hörde den bad att få slippa höra mer” (Heb 12:18–19). Det berg som beskrivs på det sättet är Sinai berg, där lagen gavs.

Lagen kräver absolut lydnad och hotar med straff och död, till och med evig död för dem som inte uppfyller dess krav till fullo. Den omutliga lagen framkallade därför fruktan hos Israels folk, eftersom de visste med sig att de inte hade levt så som de borde. Det fanns ingenting behagligt eller tröstande vid Sinai. Mose sade till folket att Gud skulle

komma till dem. Herren kom också med åska och blixtar. I gryningen svepte en fruktansvärd storm fram från horisonten. Till slut började berget att skaka och folket kastades in i en ännu större fruktan. Flammor av eld sköt upp mot skyn; täta rökmoln började ta form. Plötsligt smattrade en trumpet högljutt på ett fruktansvärt sätt, dess ekon slungades som åskskrällar genom dalarna som gick ut från bergets sidor. Alla skakade av fasa. Men kulmen av detta fruktansvärda fenomen kom när människorna hörde Herren Guds röst deklamera de tio budorden för dem, med det återkommande omkvädet Du skall! Du skall! Du skall! Och du skall icke! Dessutom dundrade den talande till dem: ”För jag, HERREN din Gud, är en nitisk Gud. Jag låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen till tredje och fjärde led” osv (2 Mos 20:5). Överallt i Israels läger blev folket förkrossat av fruktan och förskräckelse.

Detta säger oss att det inte är genom lagen från Sinai berg som de kristna blivit frälsta och ingått i Guds rike, blivit medborgare i Guds stad, det himmelska Jerusalem. Inte genom lagen, utan genom *evangelium*, det glada budskapet om Jesus Frälsaren, blir man en kristen. Det är som Paulus skriver till de kristna: ”Ni står inte under lagen utan under nåden” (Rom 6:14).

Paulus ställer i Gal 4:21–26 två berg i motsats till varandra. Det ena berget är Sinai och det andra är Sion, eller ”det himmelska Jerusalem”. Aposteln tolkar berättelsen om Abrahams två kvinnor Sara och Hagar på följande sätt:

”Säg mig, ni som vill stå under lagen: lyssnar ni inte till lagen? Där står skrivet att Abraham hade två söner, en med slavinnan och en med den fria hustrun. Slavinnans son var född på mänsklig väg, den fria hustruns son däremot i kraft av ett löfte. Detta har en djupare mening: de två kvinnorna är två förbund. Det ena kommer från berget Sinai och föder sina barn till slaveri, det är Hagar. Ordet Hagar står för Sinai berg i Arabien och motsvarar det nuvarande Jerusalem, eftersom det lever i slaveri med sina barn. Men det himmelska Jerusalem är fritt, och det är vår moder.”

Paulus liknar dem som i hans egen samtid ville bli rättfärdiga inför Gud genom egna gärningar vid barn till slavinnan Hagar. De som i stället tar emot frälsningens löfte som en fri gåva är enligt Paulus att likna vid barn till Sara, den fria hustrun. De är Sions barn. Det är till det berget, den himmelska staden Jerusalem, som de kristna kommit.

Medlaren är inte Mose ...

En intressant uppgift, som framhålls av Hebreerbrevets författare, är att Mose, vid den fruktansvärda synen vid Sinai berg, sade: ”Jag är skräckslagen och darrar” (Heb 12:21). Att t o m denne gudsmän, som vid flera tillfällen samtalat med Herren ”ansikte mot ansikte” (se t ex 4 Mos 12:8, 5 Mos 34:10) kände stor fruktan och bävan när Gud uppenbarade sin heliga lag, visar oss att Mose inte är den sanne medlaren. Den sanne medlaren måste vara en ”som är helig, oskyldig, obefläckad, skild från syndare och upphöjd över himlarna” (Heb 7:26). Sådan var inte Mose. Han tjänade Gud och även Guds folk, men kunde inte åstadkomma gemenskap mellan Gud och människorna.

Att Mose inte kan frälsa oss har att göra med det vi tidigare sett i samband med de två bergen: Sinai och Sion. Lagen gavs genom Mose på Sinai berg och den avslöjar vår synd och fördömer oss (Rom 3:19–20). Det är som Johannes skriver: ”Lagen gavs genom Mose, nåden och sanningen kom genom Jesus Kristus” (Joh 1:17). Det är endast Jesus som kan frälsa oss, det är genom honom nåden kommer. Det är bara han som kan föra oss upp på Sions berg.

... utan Kristus

Det är alltså Kristus som är den sanne medlaren. Han var inte skräckslagen inför lagen som Mose – förutom när han svettades blod i Getsemanes stålbad eftersom han strax skulle straffas för vår synd (Luk 22:44) – och han lugnar och vederkvicker även oss genom Andens tröst (Rom 8:15–16).

Hebreerbrevets författare skriver till de kristna: ”Ni har kommit till det nya förbundets medlare, Jesus, och det renande blodet som talar starkare än Abels blod” (Heb 12:18–24). Det är genom hans blod, alltså att han gav sitt liv för hela mänskligheten på Golgatas kors, som människor blir renade från synden och därmed frälsta. Vi får veta att detta blod talar starkare än Abels blod. Abels blod ropade till himlen och vittnade mot hans syndige bror Kain. Abels blod, fastän han var en rättfärdig man, ropade på hämnd. Sådant är lagens förbund. Enligt lagen måste alla synder bestraffas. Men Jesu blod, som utgjutits till syndernas förlåtelse, talar starkare. Han är överstepräst för ett nytt förbund, som vida överträffar det gamla. Hebreerbrevets författare skriver: ”Men nu har Kristus ett högre prästämbete, liksom han också är medlare för ett bättre förbund som är grundat på bättre löften. För om det första för-

bundet hade varit utan brist, skulle det inte behövas ett andra” (Heb 8:6–7).

När det står om Jesu ”renande blod” så kan det översättas som Karl XII:s och 1917 års bibelöversättningar gör, nämligen att ”stänkelseblodet” talar starkare än Abels blod. Detta språkbruk har sin bakgrund i GT:s ceremonier för rening från synden. Vi kan läsa vad Mose gjorde med offerblodet av tjurar: ”Då tog Mose blodet och stänkte på folket och sade: ’Se, detta är blodet för det förbund som HERREN har slutit med er i enlighet med alla dessa ord’” (2 Mos 24:8). På det sättet renades folket, vilket framhålls i Heb 9:19–22. Och i sången om Herrens lidande tjänare, som brukar kallas Jes 53, fastän den börjar redan i slutet av kap 52, sägs det om Jesus i hans korslidande, då hans utseende fördärvades ”mer än människors och hans gestalt mer än Adams barn”, följande: ”Så ska han bestänka många folk” (Jes 52:14). Med detta menas att han ska stänka det renande förbundsblodet på dem (jfr 2 Mos 24:8). Därför skriver Petrus om de kristna, att de är ”förutbestämda av Gud Fadern och helgade genom Anden till lydnad och rening med Jesu Kristi blod” (1 Pet 1:2). Den fullbordan som sker i och med Kristus är mycket större än förebilderna, de typer som i det gamla förbundet pekade framåt mot Kristi offer. Så här jämförs förebilderna med fullbordan i Heb 9:11–14:

”Nu har Kristus kommit som överstepräst för det goda som skulle komma. Genom det större och fullkomligare tabernaklet, som inte är gjort av människohand och alltså inte tillhör den här skapelsen, gick han in i det allra heligaste en gång för alla, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning. Om nu redan blodet av bockar och tjurar och askan från en kviga kan stänkas på de orena och helga till yttre renhet, hur mycket mer ska då inte Kristi blod rena våra samveten från döda gärningar till att tjäna den levande Guden? Han har genom den evige Ande framburit sig själv som ett felfritt offer åt Gud.”

Alla kristna, som fått syn på detta, ”vandrar i ljuset, liksom han är i ljuset, [---] och Jesu, hans Sons, blod renar oss från all synd” (1 Joh 1:7). David frågar: ”Vem får bo på ditt heliga berg?” (Ps 15:1) – alltså vem får ingå i den eviga saligheten, som Sions berg är en förebild för? Och genom reningen i Jesu blod kan varje kristen läsa in sig själv i svaret som ges på Davids fråga: ”Den som lever rent och handlar rätt och talar san-

ning av hjärtat – den som inte förtalar med sin tunga, som inte gör sin nästa illa och inte drar skam över sin granne” (Ps 15:2–3).

Missionen samlar de utvalda Guds barn till Sions berg

Vi såg tidigare hur Gud satte stopp för byggandet av Babels torn genom att ”förbistra deras språk”, dvs ge människorna olika språk så att de inte kunde förstå varandra och längre samarbeta med det högmodiga tornbygget. ”Så spred Herren ut dem därifrån över hela jorden, och de slutade bygga på staden. Den fick namnet Babel, eftersom HERREN där förbistrade hela jordens språk, och därifrån spred han ut dem över hela jorden” (1 Mos 11:8–9). Hebreiskans *balál*, ”förbistrade”, anspelar på namnet Babel. Herren skingrar ”dem som har stolta hjärtan och sinnen” (Luk 1:51), som Maria uttrycker det i sin lovsång.

I NT inträffar sedan ett omvänt språkunder, ett positivt sådant. På pingstdagen började Jesu lärjungar, genom den helige Andes kraft, att tala främmande språk, sådana som de inte naturligt behäskade. Alla som befann sig i Jerusalem för att fira den stora högtiden, vilket folk de än tillhörde, hörde på sitt eget språk förkunnas om ”Guds väldiga gärningar” (Apg 2:11). Här kan man ana att förbistringen från Babel börjar att läkas. Apostlarna gick sedan ut i hela världen på Jesu uppdrag för att ”göra alla folk till lärjungar” genom att döpa dem i ”Faderns och Sonens och den helige Andes namn” och lära dem ”att hålla allt” som Jesus befallt (Matt 28:20–21).

Den siste aposteln, Johannes, fick mot slutet av sitt liv i en syn (Upp 7:9–17) skåda in i den himmelska härligheten och där se hela den frälsta folkskaran. Skaran var oräkneligt stor. Förskingringen från Babel var äntligen fullständigt överbryggad, eftersom de församlade som lovsjöng Gud och Lammet (Jesus) inför tronen var ”av alla folk och stammar och länder och *språk*” (Upp 7:9).

Genom den kristna missionen – att det efter pingsten och Jesu missionsbefallning (Matt 28:18–20) utgick undervisning *från* Sion och Herrens ord utgick *från* Jerusalem (Jes 2:3) – började folk att andligen strömma till Sions berg (Jes 2:2). Dessa saliga människor hade då, som Hebreerbrevets författare uttrycker det, kommit ”till änglar i mångtusental, till en festgemenskap och församling av förstfödda som har sina namn skrivna i himlen, till Gud som är allas domare och till andarna av rättfärdiga som nått fullkomningen” (Heb 12:22–23).

Det är förunderligt att de kristna har kommit till änglar i mångtu-

sental. I Daniels bok står att Gud omges av ”tusen gånger tusen” som ”tjänade honom, och tiotusen gånger tiotusen stod inför honom” (Dan 7:10). Herren är härskarornas Herre. På samma gång som denna tanke fyller oss med bävan och hjälper oss att förstå äran och härligheten av det rike som alla kristna blivit införda i, stärker och gläder det också hjärtat att tänka på så många lysande och älskande änglar, som uppenbarar Guds härlighet och är ”utsända för att hjälpa dem som ska ärva frälsningen” (Heb 1:14). De vakar över de kristna, skyddar och hjälper dem varje dag.

De kristna har också kommit till en ”festgemenskap och församling av förstfödda”. Med detta åsyftas umgängelsen med alla lemmarna i Kristi kropp. Att alla lemmarna är samlade i denna de heligas gemenskap ger skaran karaktären av festlig och fröjdefull högtidlighet. Jesaja skriver om Sion: ”HERREN Sebaot ska på detta berg göra en festmåltid för alla folk, en festmåltid med feta rätter och lagrade viner, feta, mustiga rätter och lagrat, klarat vin” (Jes 25:6).

Det krävs inga kvalifikationer eller prestationer för att få dricka av välsignelsens vin: ”Hör, alla ni som törstar, kom till vattnet! Och ni som inte har pengar, kom och köp säd och ät! Ja, kom och köp säd utan pengar och vin och mjölk för *ingenting*” (Jes 55:1). Den som vill får evigt liv och tillträde till den himmelska festen om han bara hör inbjudan och tror den. Herren säger: ”Vänd ert öra hit och kom till mig! Hör, så får er själ leva!” (Jes 55:3). Festen är framdukad på Sions berg – den kristna kyrkan – åt alla folk, ingen är undantagen.

Inbjudan till Sions berg går ut över hela världen och undan för undan genom seklen, decennierna, åren, månaderna och dagarna bärgas hela den av evighet utkorade skaran av Guds barn tills alla har kommit in. Tidigare nämndes att de kristna inte bara samlas på Sion, utan t o m utgör byggstenar i templet som står på Sions klippa. Som Edvard Everts skriver i sin psalm *Med pelarstoder tolv*:

”Med pelarstoder tolv står Herrens helga kyrka,
och Jesus Kristus är dess grundval och dess styrka.
Där fogas sten vid sten, där bygges år från år
till dess vid tidens slut Guds hus fullkomnat står. [---]

En ny och kostbar sten med kyrkans mur förenas
var gång ett mänskobarn i dopets källa renas.
När nästans fröjd och sorg vi känner såsom vår,
då spänns där nya valv, och Herren ära får” (Sv ps 369:1,3).

Sion står inte bara som en beteckning för Guds stridande kyrka (*ecclesia militans*) här på jorden, utan också för den segrande kyrkan (*ecclesia triumphans*) som har kommit hem till den eviga saligheten i himlen. Därför står det också att de kristna har kommit ”till andarna av rättfärdiga som nått fullkomningen” (Heb 12:23). De lever i en osynlig gemenskap med de kristtrogna som gått före dem. Denna gemenskap symboliseras bl a av altarringen. Vid nattvarden böjer den stridande kyrkan knä intill varandra längs den halva ring som är synlig för mänskligt öga. Bakom altaret slutes ringen på ett osynligt sätt och vi kan föreställa oss hur den segrande kyrkan i himlen delar den stridande kyrkans gemenskap. Därmed ska vi nu beröra slutmålet.

Den eviga salighetens Sion

I en av Johannes märkliga syner beskrivs en underlig stad (Upp 21). Det är det nya och eviga Jerusalem som beskrivs. Staden är tolv tusen stadier (ca tvåhundra trettio mil!) lång och bred och hög. Den är alltså en stor jättekub. Muren som omger staden är etthundrafyrtiofyra alnar (ca sjuttio meter) hög. Vad ligger i detta? Tankarna leds till det allra heligaste rummet i templet. Det rummet var också kubformat, tjugo alnar (ca tio meter) långt, brett och högt (1 Kung 6:20). I det allra heligaste bodde Gud. Där uppenbarade han sin härlighet, men detta innersta rum i templet var avskilt genom en förlåt, ett tjockt draperi.

I evigheten får alltså de kristna bo i det allra heligaste, tillsammans med Gud i hans omedelbara närhet. Det är fråga om en obruten gemenskap med honom. Detta möjliggjordes genom Jesu korsdöd: ”Men Jesus ropade än en gång med hög röst och gav sedan upp andan. Då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner. Jorden skakade och klipporna rämnade” (Matt 27:50–51). Genom Jesu död blev vägen öppen in i det allra heligaste (Heb 10:19–20).

Staden är alltså Guds boning, tillsammans med dem som blivit frälsta. Hela staden är uppbyggd kring tolvtalet: tolv portar, tolv änglar, tolv grundstenar, staden är tolv tusen stadier i kubik och muren är etthundrafyrtiofyra (tolv gånger tolv) alnar hög. Tolvtalet är grundmönstret i Guds heliga byggnadsverk, som är församlingen. Staden är faktiskt alla kristna tillsammans, Kristi brud. Detta sägs rent ut i Upp 21:10–11: ”Kom, jag ska visa dig bruden, Lammets hustru”, sade en av änglarna till Johannes. Och vad fick han se? Johannes skriver: ”Och han förde mig i Anden upp på ett stort och högt berg och visade mig den heliga

staden Jerusalem, som kom ner från himlen, från Gud. Den hade Guds härlighet, dess strålgans var som den dyrbaraste ädelsten, som kristallklar jaspis.”

Staden är komplett, fulländad till sin form. Petrus hade skrivit att församlingen byggs upp med de kristna som levande stenar i ett andligt hus (1 Pet 2:5) och Paulus hade beskrivit detta byggande som ett växande (Ef 2:21) så länge människor kommer till tro på Jesus och därmed infogas i det heliga tempel som har Kristus Jesus som hörnsten (Ef 2:20). Johannes ser nu detta andliga tempelbygge färdigt. Alla utkorade har inbärgats i Guds rike. Stadens mått i varje riktning, tolv tusen stadier, är fullhetens tal tio taget i kubik, tio gånger tio gånger tio, multiplicerat med församlingens tal som är tolv. Ingen enda av de utkorade saknas. Alla finns med.

I en annan av sina syner fick Johannes på ett annat sätt se den evigt frälsta skaran hemma hos Gud. Han skriver: ”Och jag såg, och se: Lammet stod på Sions berg, och med honom etthundrafyrtiofyra tusen som hade hans namn och hans Fars namn skrivet på sina pannor” (Upp 14:1). Det som denna syn uppenbarar är hur Lammet står med de etthundrafyrtiofyra tusen som blivit märkta med Lammets och Faderns namn på sina pannor (Upp 7:3–8). Alla som blivit märkta var tryggt och säkert bärgade, stående på Sions berg. Särskilt gäller det att få upp ögonen för denna tröstande sanning i svåra tider. De saliga människorna som Johannes såg hade Lammets ”namn och hans Fars namn skrivet på sina pannor” (Upp 14:1). De människor som Gud har tecknat med sitt sigill (jfr Upp 7:3–8) blir bevarade. Den Starkare är med dem. Helvetets portar kan inte besegra Kristi församling (Matt 16:18).

Det första Johannes såg i sin syn var Lammet (Upp 14:1). Lammet är alltid i centrum, han är Skriftens kärna och stjärna. Lammet stod på Sion, den orubbliga klippan som kyrkan är byggd på (jfr Joel 2:32). Vi kan i detta sammanhang även beakta 1 Pet 2:6: ”Se, jag lägger i Sion en utvald, dyrbar hörnsten, och den som tror på den ska aldrig komma på skam.”

Med de etthundrafyrtiofyra tusen kring Lammet förstår vi återigen *hela* Guds folk. Tolv är det gamla förbundets tal (de tolv stammarna) och även det nya förbundets tal (de tolv apostlarna). Tolv gånger tolv är etthundrafyrtiofyra. Tio är fullhetens tal och tio upphöjt till tre (tio i kubik) är fullheten av fullheten. Tolv gånger tolv gånger tio gånger tio gånger tio är lika med etthundrafyrtiofyra tusen. Johannes fick alltså

även i denna syn se hela Guds folk, varje individ från såväl den gammaltestamentliga som den nytestamentliga kyrkan. Ingen enda saknades!

Vi ser alltså hur Herren själv bevarar de sina. Vi kan här tänka på löftet i Upp 3:10–12:

”Eftersom du har bevarat mitt ord om uthållighet, ska jag bevara dig och rädda dig ur prövningens stund, som ska komma över hela världen och sätta dess invånare på prov. Jag kommer snart. Håll fast det du har, så att ingen tar din krona. Den som segrar ska jag göra till en pelare i min Guds tempel, och han ska aldrig lämna det. På honom ska jag skriva min Guds stad, det nya Jerusalem, som kommer ner från himlen, från min Gud, och mitt eget nya namn.”

De människor som Gud har tecknat med sitt sigill är de som från evighet blivit utkorade till frälsning. Dessa kan inte gå förlorade, utan kommer att nå fram till den eviga saligheten uppe på Sions berg. När de alla kommit upp på Sion är skadan från Babel helt och håller läkt!

Lars Borgström:

Utläggning av

Uppenbarelseboken

Fjärde upplagan.

En förklarande bibelutläggning som ibland även tar upp bibelvetenskapliga frågeställningar till behandling. Tonvikten ligger på det andliga, uppbyggliga planet minst lika mycket som på exegetik i vetenskaplig mening.

Beställ från <https://biblicum.nu>. 515 s. Pris: 220 kr.

Ut från Babel

Bearbetad och något förkortad version av föredrag på Missionsgården Fridhem 27/9 2025 av Ola Österbacka¹.

Inledning

Så spred Herren ut dem därifrån över hela jorden, och de slutade bygga på staden. Den fick namnet Babel, eftersom Herren där förbistrade hela jordens språk, och därifrån spred han ut dem över hela jorden (1 Mos 11:8–9).²

Mellanöstern står åter i fokus i vår tids skeenden. Babel eller Babylon är en urgammal centralpunkt i Tvåflodslandet eller Mesopotamien. Det är också ett centralt bibliskt begrepp.

Denna händelse, som vi kallar språkförbistring, är kontroversiell. Berättelsen anses vara en saga, eller en myt, av dem som inte räknar med Guds allmakt. De vetenskapsmän som räknar med att Bibeln är sann, särskilt då när det gäller Urhistorien i Bibelns elva första kapitel, möter ständigt hård kritik och blir inte sällan förlöjligade. Ursprungsfrågorna väcker alltid stora känslor. Eftersom jag hävdar att DNA-forskningen starkt stöder den bibliska modellen är det helt förväntat att det som jag framför här också möter kritik.

Bibeln säger att händelsen har ägt rum på en bestämd plats vid en bestämd tidpunkt. Namnet Babel hör samman med det hebreiska ordet *balal*, som betyder förvirra, mixa. Händelsen är ett straff för människornas högmod.

Mitt nyvaknade släktforskningsintresse har anknytning till det här ämnet. Jag är nämligen med i ett projekt på min hemort Terjärv i Österbotten, där vi försöker hitta rötterna till de olika släkterna via Y-DNA. Jag sammanställde senaste höst de resultat vi ditills hade fått fram, och

1 Inspelningar (video, ljud, presentation): <https://www.biblicum.se/multimedia-archive/ut-ur-babel-del-1/>; <https://www.biblicum.se/multimedia-archive/ut-ur-babel-del-2/>

2 Bibelcitater enligt Svenska Folkbibeln 2015.

det var ett märkligt resultat: alla utgick från en och samma punkt = Mesopotamien, eller Tvåflodslandet i Mellersta östern.³ Varför var det märkligt?

Jo, för det stämmer så bra med Bibeln! 1 Mos 11 börjar med orden:

Hela jorden hade ett enda språk och samma ord. Men när människorna bröt upp och drog österut, fann de en lågslätt i Shinars land och bosatte sig där.

Shinars land anses vara just det område som var en skärningspunkt i vår kartläggning. Den sekulära forskningen tror att de första människorna uppstod i Afrika för ett par hundra miljoner år sedan. Om det här har skrivits många digra vetenskapliga verk. Vi ska helt kort beröra frågan senare.

I dag behandlar vi en annan skärningspunkt: mellan Bibeln och vetenskaplig forskning, både genealogisk och arkeologisk. Det fantastiska är att den vetenskapliga forskningen stöder Bibeln.

Var fanns Babels torn?

Den framstående bibeltroende arkeologen *Doug Petrovich* anser att den plats som Bibeln kallar Babel inte är den samma som den stad som senare i Bibeln kallas Babel eller Babylon, utan en liten stad som ligger nära, och som försvann efter den här tiden: staden *Eridu*. Staden ligger mycket nära staden Ur i Kaldéen, därifrån Tera med sin familj drog ut för att bosätta sig i Harran, uppe vid gränsen mellan det nutida Syrien och Turkiet, nära Eufrats källor. Nära Eridu fanns också staden *Uruk*, som är väl undersökt av arkeologerna och som var centrum för tre rikena. Uruk var äldst av städerna i regionen. Den utsågs till Unescos världsarv år 2016. Det var under Uruktidens tredje och sista epok, den sista förhistoriska perioden, som Babels torn-händelsen inträffade enligt Petrovich.⁴

Hur såg Babels torn ut? Man brukar ofta avbilda den som ett runt torn, men mera sannolikt byggdes den som en ziggurat, en trappstegsformad hög byggnad med långa ramper upp mot toppen där man trodde att gudarna bodde. Tornet är ett uttryck för människornas högmod.

3 <https://www.ofsystem.fi/slakt-och-sant/gamla-terjarv-anor/varifran-harstammar-terjarv-bornal/>

4 Where was the Tower of Babel? <https://www.youtube.com/watch?v=NurrWE8XX0U>.

Redan då var *pride* en farlig fiende till Gud! Gud såg att han måste ingripa för att hindra de onda människorna i sitt uppsåt att skaffa sig välde. Deras syfte går stick i stäv mot hans befallning: Uppfyll jorden!

När byggdes Babels torn?

Den sekulära vetenskapen säger naturligtvis: hela berättelsen är en myt. Den skulle alltså sakna historiska belägg.

Men Bibeln vet besked. Det finns många bibeltrogna forskare som utan att blinka omfattar Bibelns skildringar som fakta. De tror på Bibelns berättelser och söker i sin forskning belägg genom vanliga vetenskapliga metoder: arkeologiska fynd och tavlor med *kilskrift* som blev vanlig före Hammurabis tid, ungefär den tiden när Jakobs familj flyttade till Egypten. I Egypten började man använda *hieroglyfer*, bilder, ord eller bokstäver som uttryckte olika betydelser. Man anser att hieroglyfer fanns redan år 3000 f Kr.

Babels torn byggdes efter syndafloden. Det måste ha gått åtminstone något hundratal år för att befolkningen skulle ha växt till så pass att det blev möjligt att göra ett så tungt och stort arbete. Det bör ha varit före Abrahams familjs flyttning från Ur.

En intressant uppgift finns i 1 Mos 10:25 om Peleg, Ebers son: *under hans tid blev jorden uppdelad*. Samma sak står också i 1 Krön 1:19. Vad betyder det?

Några har antagit att det hör ihop med kontinentaldriften, då superkontinenten Pangea spjälktes. Då man ser av bilden av Afrika-Europa i förhållande till Amerika upplever man att kontinenterna mycket väl kan ha legat intill varandra tidigare.

Men det finns en annan, mera trolig förklaring till att Bibeln så starkt betonar delningen. Det är att språkförbistringen skedde i närheten av Pelegs födelse. Men vet vi då tidpunkten när Peleg föddes?

Det finns tyvärr problem med dateringen, hela tre olika problem. Vi ska se på dem helt översiktligt. För den som vill tränga in i frågorna finns mycket material att studera.

1. Textproblem

De centrala texterna som kan ge oss tidpunkter är dels ”nationernas släktavla” i 1 Mos 10 och dels ”Sems fortsatta historia” i 1 Mos 11:10–26. Martin Luther gjorde utifrån dessa en kronologi, enligt vilken skapelsen skedde 3940 f Kr, syndafloden 2304 och språkförbistringen 2203

f Kr. Abraham skulle ha fötts ca 200 år efter det. Sedan gjordes den berömda GT-kronologin av den irländske ärkebiskopen *James Ussher* på 1600-talet. Enligt honom skapades jorden år 4004 f Kr. Sådana vetenskapsmän som Johannes Kepler och Isaac Newton räknade med ungefär samma tid i sina dateringar.

Och vad är det för problem med den beräkningen då? undrar du. Det är ett djupgående textkritiskt problem. Här finns också bland de bibeltrogna forskarna olika åsikter. Den som vill tränga in i frågan hänvisas till *Seth Erlandssons* artikel i *Biblicum* nr 2/2020: *När ägde syndaflo den rum?*⁵ Jag vill också tipsa om *Tore Jungerstams* forskning⁶. Och det finns många andra.

Vi gör här bara en kort översikt över problematiken. Vi ska komma ihåg att vi inte har tillgång till Moses originaltext, utan bara avskrifter av avskrifter av avskrifter i hundratals år.

Och vad är det för problem med Usshers beräkning då? undrar du. De texter som ligger till grund för våra översättningar är *masoreternas* hebreiska text (MT). Den äldsta kända texten är *Leningradiensis* från 1008 e Kr, alltså ca 2 500 år efter att Mose hade skrivit urkunderna. Från början var hebreiskan skriven utan vokaltecken. Masoreterna var skriftlärdade som satte in vokaltecken som underlättade läsningen. Det gjordes på 700- och 800-talen e Kr.

Men så finns det en översättning till grekiska som kom till i Alexandria på 200-talet f Kr, alltså många hundra år före MT. Den översättningen kallas *Septuaginta* (LXX) och var mycket använd på Jesu tid, så pass vanlig att både Jesus och apostlarna citerade från den. Och texterna avviker ställvis från varandra. Det här märker man om man jämför citat i NT med vår GT-text. Nu är det inte stora lärofrågor som är på spel, utan mest lite olika ordalydelser. Det som däremot har betydelse här är att just åldrarna i 1 Mos 11 avviker ganska mycket. Det blir rentav hundratals års skillnad.

Så har vi ett annat vittnesbörd som för det mesta stöder LXX mera än MT: den *samaritanska pentateuken* (SP) som är från 400-talet f Kr, alltså tidigare än de andra. Samaritanerna, blandfolket som uppstod efter att

5 <https://www.biblicum.se/tidskriften/ett-urval-av-artiklar/nar-agde-syndaflo den-rum/>

6 Tore Jungerstam är rektor för en grundskola i Pedersöre, Finland, och bedriver doktorandstudier vid Åbo Akademi. Hans forskning är dokumenterad på <https://urhistorien.com>.

assyrierna krossade Nordriket på 700-talet f Kr, höll bara Moseböckerna i ära, och de var mycket omsorgsfulla med att bevara dem.

Och vi kunde ännu lägga till den judiske historieskrivaren *Flavius Josefus* på 100-talet e Kr, som också stöder LXX och SP. Han hade alltså tillgång till dessa, och frågan är hur den hebreiska texten såg ut då. Den originaltext som Mose skrev skulle vara viktig att få reda på.

De flesta textforskare håller fast vid MT, för de anser att den allmänt sett är mera tillförlitlig än de andra.

Vi går alltså bet på frågan vilken av de här textvarianterna som bäst återger grundtexten som Mose skrev. Därmed har vi också en stor osäkerhet angående frågan när Babels torn inföll i historien. Men vi rör oss ändå i helt andra dimensioner än evolutionisterna som talar om hundratals tusen år! Här rör vi oss inom möjliga tidsavstånd på mindre än 1 000 år, och alla alternativen räknar med att jorden skapades för bara några tusen år sedan.

Det som vi kan hoppas på, om Gud vill låta oss få veta sanningen om dessa tider, är att man ska hitta nya tidiga avskrifter, typ Dödahavsrul-larna, som kan ge belägg.

2. *Jakobs flyttning till Egypten*

Den som har läst fotnoten i SFB 2015 under 2 Mos 12:40 har noterat en alternativ kronologi. Det står i versen:

Den tid som Israel hade bott i Egypten var 430 år.

Men i fotnoten står det:

*Ca 1876–1446. Septuaginta och den samaritanska grundtexten: "bott i Kanaans land **och Egypten**" [fetmarkering här]. Kanaan tillhörde Egyptens kultursfär, och Josefus m fl tolkade startpunkten på de 430 åren som Abrahams första besök i Egypten (1 Mos 12:10). Detta skulle flytta fram samtliga årtal i 1 Mos med 215 år och datera israeliternas nerflyttning (1 Mos 46:6) till 1661 f Kr, under hyksostiden.*

SFB utgår här från den tidigare dateringen av uttåget, 1446 f Kr, som bibeltrogna forskare är överens om. Den grundar sig på uppgifterna i 2 Krön om grundandet av Salomos tempel.⁷ Den senare dateringen, att uttåget skulle ha ägt rum på 1200-talet, är problematisk både utifrån

⁷ 2 Krön 3:2 jämte fotnot.

Bibeln uppgifter och enligt profan historia (beräkningen av vem som var farao).

Det är alltså orden ”och Egypten” som föranleder fotnoten. Om man räknar in den tid när Abraham, Isak och Jakob fram till flyttningen bodde i Kanaan borde flyttningen till Egypten ha skett 215 år senare än den gängse kronologin, som säger att den skedde ca 1876 f.Kr. Då skulle den verkliga tiden när Israels barn bodde i Egypten ha varit bara ca 215 år.

Vi har ännu en annan tidsangivelse, i Gal 3:16f:

Nu gavs löftena till Abraham ... ett testamente som Gud själv i förväg gjort giltigt kan inte upphävas av lagen som kom fyrahundratrettio år senare.

Löftena till Abraham (som då hette Abram) gavs när han var 75 år gammal, enligt 1 Mos 12. Då skulle laggivningen vid Sinai ha skett 430 år efter detta tillfälle. Detta stämmer med den alternativa kronologin.

I 1 Mos 15:16 står: *ifjärde släktledet ska de återvända*. I 1 Mos 15:13 står att Abrahams efterkommande ska bli slavar och förtryckas i 400 år. Det finns olika sätt att förklara det här från båda alternativen. Luther räknade med den kortare tiden, 215 år i Egypten. Vi lämnar det öppet, men kan bara dra slutsatsen att vi inte kan vara säkra på den rätta kronologin.

3. Abrahams födelse

Så har vi ännu ett tredje problem, fast det ger oss skillnader på bara några tiotal år. Vi läser i 1 Mos 11:26: ”När Tera var 70 år blev han far till Abram, Nahor och Haran.”

Hur är det nu, var de här tre pojkarna trillingar, födda samma år? Det var de knappast. Vi har ett liknande skrivsätt i 1 Mos 5:32: ”När Noa var 500 år blev han far till Sem, Ham och Jafet.” Bibeln ger oss bara ungefärliga uppgifter.

I 1 Mos 11:28 står: ”Haran dog hos sin far Tera i sitt fädernesland, det kaldeiska Ur.” Haran var en mogen man när han dog, för han var far till Lot, som följde med Abraham, och Milka, som blev Nahors hustru, samt Jiska. Tera drog ut från Ur med Abraham, Lot och Abrahams hustru Sara (som då hette Saraj) och bosatte sig i Harran, alldeles i gränsen till nuvarande Turkiet. Tera blev 205 år och dog där i Harran. Flyttningen skedde alltså någon gång när Tera var åtminstone 100 år (Haran minst 30 år) men innan han var 145 år (Abram 75 år). Men vi vet inte

hur gammal Tera var när Abraham föddes, ifall de tre pojkarna föddes vid olika tider.

Låt oss nu se på Stefanus vittnesbörd om Abraham i Apg 7:4:

*Härlighetens Gud uppenbarade sig för vår fader Abraham i Mesopotamien, innan han bosatte sig i Haran. Han sade till honom: Lämna ditt land och din släkt och bege dig till det land som jag ska visa dig. Då lämnade Abraham kaldeernas land och bosatte sig i Haran. Och **när hans far hade dött**, [fetmarkering här] förde Gud honom därifrån till det land där ni nu bor.*

Enligt en ordagrann läsning flyttade Abraham bort från Harran först när Tera hade dött. Om Abraham föddes när Tera var 70 år skulle han alltså ha varit 135 år när Tera dog som 205-åring. Men i 1 Mos 12:4 står det att Abram var 75 år när han lämnade Harran.

Det finns två sätt att förklara det här.

- 1) Abraham föddes när Tera var 130 år. När Tera var 70 år föddes den förste sonen, tydligen Haran.
- 2) Stefanus menade: Abraham flyttade ”efter berättelsen om Teras död”. Då kan Tera ha levt ännu en tid efter flyttningen.

Sammanfattningsvis måste vi konstatera att vårt behov av exakthet när det gäller tiden för Babels torn inte blir uppfyllda, åtminstone inte i dag. Vi får nöja oss med att det sannolikt byggdes för mer än 4 000 år sedan, minst ett par hundra år före Abraham, men knappast mer än 5 000 år sedan.

DNA-forskning stöder Bibeln

Varför tar vi in DNA-forskning i ett föredrag om Bibeln? Jo, för att vi får så starka belägg för att Bibeln har rätt också utifrån ett vetenskapligt perspektiv. Vi ska se hur berättelserna i 1 Mos 11 – som hör till Urhistorien och av många anses vara myter eller sagor utan historiskt värde – blir bekräftade av vetenskapliga rön.

Vi ska bara göra en snabb utblick över några termer, för den här artikeln ska inte vara en fördjupning i släktforskning med DNA. Men vi behöver känna till några begrepp:

- *Y-kromoson* (Y-DNA, en av könskromosomerna) ärvs från far till son. Åldern kan beräknas utifrån mutationer, förändringar i arvsanlagen.

- *Mitokondrie-DNA* (mtDNA) ärvs från mor till barn, men fortplantas bara via kvinnor. Den muterar mera sällan än Y-DNA, vilket ger sämre tidsbestämning.
- *Haplogrupp* är en gemensam släktlinje med liknande DNA.
- *Forntida DNA* (Ancient, aDNA) tas från arkeologiska fynd.

DNA-forskningen är en ny vetenskapsgren. Under de senaste 10 åren har man kunnat undersöka data på ett sätt som man inte kunnat tidigare. Och resultaten är högintressanta. Särskilt intressanta är de historiska epoker när befolkningen minskat kraftigt, pga krig, pest eller naturkatastrofer. De här "flaskhalsarna" kan man studera både i historisk vetenskap och i genealogin via DNA kan man jämföra dem med varandra. Det fanns en sådan flaskhals i människosläktet för ca 4 500 år sedan. Från det finns det tre skönjbara grupper av släktlinjer. Det här passar in på syndafloden!

Vad säger forskningen om människornas vandring genom tiden? Låt oss se på ett exempel⁸ som är hämtat från min egen släktforskning och min haplogrupp. Den sekulära forskningen säger att alla mäns äldsta stamfar, som man kallar *Y-Adam*, föddes i Afrika. Därifrån går min

8 <https://discover.familytreedna.com/y-dna/N-Y48593/globetrekker>

släktlinje, N-Y48593, via Tvåflodslandet runt östra Asien via Sibirien till Finland. Det intressanta är att Babel är en gemensam punkt för alla de släktlinjer jag har undersökt. De går ihop i haplogrupp GHIJK.

Vi frågar Wikipedia vad denna storhaplogrupp står för. Svar: ”Haplogrupp GHIJK ... är en vanlig Y-kromosom haplogrupp. Denna storhaplogrupp och dess undergrupper innehåller den **absoluta majoriteten av världens existerande manliga befolkning**” [fetmarkering här].⁹

Vi kan i det här sammanhanget förbigå de många osäkra spekulationerna om tiden före syndafloden.

Vi frågar ChatGPT (AI-verktyg) om en bestämd mutation och får svaret: ”A-PR2921 är den mutation som associeras med Y-kromosom Adam, anfader för varje människa på jorden på manlig linje.”

Vad säger nu bibeltrogna forskare om det här? Vi vänder oss till dem som tror att Bibelns uppgifter om en skapelse för endast några tusen år sedan är riktiga. Man brukar kalla dem *ungjordskreationister* (engelsk förkortning: YEC). En av de mest framstående bibeltrogna genealogerna är dr *Nathanael Jeanson* vid Answers in Genesis¹⁰.

De svarar att Y-Adam inte är Bibelns Adam, utan Noa! Det är från honom som alla män har utgått. Noa föddes ca 3 000–3 500 år f Kr, eller ca 1000-1600 AM (efter skapelsen, Anno Mundi). Syndaflo den ägde rum någon gång 3000-2400 f Kr, alltså för 4 400 till 5 000 år sedan. Kom ihåg ”flaskhalsen” för ca 4 500 år sedan!

DNA-forskning med data för mer än några tusen år sedan är mycket osäker, helt enkelt för att DNA inte överlever mer än några tusen år, om inte förhållandena är mycket speciella.¹¹

Det måste förstas beaktas att aDNA kan uppvisa spår av män som levde före syndaflo den. Vi vet inte hur ”preflodmänniskorna” flyttade, alltså de som 1 Mos 5:1–31 berättar om. Det vi vet är att de hade en mycket högstående kultur. Jubal spelade harpa och flöjt, Tubal-Kain gjorde redskap av koppar och järn, 1 Mos 5:21f.

9 https://en.wikipedia.org/wiki/Haplogroup_GHIJK, översättning av författaren (hämtat 16/10 2025).

10 <https://answersingenesis.org/bios/nathaniel-jeanson/> (hämtad 16/10 2025). Jag kommer att hänvisa till hans bok: *Traced. Human DNA's Big Surprise*, 2022.

11 Dr Robert Carter: *DNA Can't be More Than 4,500 Years Old – Here's Why*. <https://www.youtube.com/watch?v=CGXnrpWZFFY>.

Noas söner

1 Mos 5:32: *När Noa var 500 år blev han far till Sem, Ham och Jafet.*

1 Mos 10:1: *Detta är Noas söners fortsatta historia, Sems, Hams och Jafets. Åt dem föddes söner efter floden.*

1 Mos 10:32: *Detta var Noas söners stammar efter deras släktled i deras folk. Från dem har folken utbredd sig på jorden efter floden.*

1 Mos 10:21: *Söner föddes också åt Sem, Jafets äldre bror, och han blev stamfar till alla Ebers söner.* Det finns en annan översättning: *Sem, vars äldre bror var Jafet.* Båda alternativen förekommer. Eftersom Sem alltid nämns först är det mera troligt att han var äldst. Vi ska dock observera att Ham, som nämns i mitten, var yngst (1 Mos 9:24).

Var finns Noas söners ättlingar? En vanlig uppfattning är att Sems ättlingar är asiater, Hams afrikaner och Jafets bebor Europa.

Glöm det! Det finns en väldigt stor spridning i Nationernas släktavla, 1 Mos 10. Och DNA-forskningen visar att det är just så: det har skett stora flyttningsrörelser över jorden genom tiderna. Noas söners efterkommande är utspridda över hela jorden. Och man kan via DNA spåra de stora flyttningarna, vilket Jeanson har gjort i sin bok *Traced*. Än en gång måste jag påpeka att det ännu finns mycket att forska fram, eftersom DNA-testningen först de senaste åren riktigt tagit fart.

Innan vi går vidare ska vi stanna upp inför ett namn i denna släktavla: *Nimrod*. Vi läser i 1 Mos 10:8–12:

⁸ *Kush blev far till Nimrod, som var den förste som fick stor makt på jorden.* ⁹ *Han var en väldig jägare inför Herren. Därför brukar man säga: "En väldig jägare inför Herren som Nimrod."* ¹⁰ *Hans rike hade sin början i Babel, Ere, Akkad och Kalne i Shinars land.* ¹¹ *Från det landet drog han sedan ut till Assyrien och byggde Nineve, Rehobot-Ir, Kela ¹² och Resen mellan Nineve och Kela. Detta är den stora staden.*

Denna man måste ha varit oerhört ryktbar. Vi kan här få hjälp att placera in den bibliska historien i den profana världshistorien. Vem var denna Nimrod?

Många forskare anser att han var *Sargon av Akkad*, som levde ca 2300 f Kr, alltså ganska nära efter språkförbistringen. Det står att han var en ättling till Kush, som var Hams son. Men det betyder inte att han var Noas sonson, för notera skillnaden i uttryckssätt: *Hams söner var Kush* ... men Nimrod nämns inte bland Kush' söner. Det står att *Kush*

blev far till Nimrod. Flera generationer är överhoppade här, och Mose vill lyfta fram denne Nimrod som en ryktbar ättling till Kush.

Wikipedia säger: *Sargon av Akkad ... anses ha skapat det första multi-etniska imperiet i historien.*¹² Bibeln beskriver hur stort detta imperium var.

I 1 Mos 11:10–26 räknas Sems ättlingar upp. Vi ska i listan notera *Eber* (skrivs även *Ever*) och *Peleg*. Om Peleg står det (1 Mos 10:25, även 1 Krön 1:19): *Under hans tid blev jorden uppdelad.* En not i SFB 2015 säger:

Peleg: Betyder "delning" (jfr 11:8). Så spred Herren ut dem därifrån över hela jorden, och de slutade bygga på staden.

Det är anmärkningsvärt att Bibeln understryker delningen så starkt. Därför är det skäl att förknippa utsagan med en särskilt viktig händelse. En sådan är språkförbistringen.

Hebreiska, världens urspråk?

Med beaktande av de olika textvarianterna är det omöjligt att fixera tiden för denna delning. Men vi kan fortsätta med en diskussion om Pelses far Eber och det hebreiska språket. Det finns två olika förklaringar till hur den hebreiska folkstammen och det hebreiska språket uppkommit.

1. I vissa språk skriver man *Heber* i stället för *Eber*. Då skulle hebreer avse Ebers efterkommande. Efter Abraham kallas hans efterkommande *hebreer*. Men det är inte alla ättlingar till Abraham som kallas hebreer, utan främst Jakobs familj. 2 Mos 9:1: *Herren sade till Mose: "Gå till farao och säg till honom: Så säger Herren, hebreernas Gud: Släpp mitt folk, så att de kan hålla gudstjänst åt mig!"*
2. Från ordet *abar*, gå över eller passera, som betecknar Abrahams flyttning över Euftrat.

1 Mos 11:1: *Hela jorden hade ett enda språk och samma ord.* Vilket var detta urspråk?

En urgammal tradition säger att detta urspråk var hebreiska. *Jubileerboken* (en apokryfisk skrift från andra århundradet) säger att Abraham

¹² https://sv.wikipedia.org/wiki/Sargon_av_Akkad (hämtat 16/10 2025).

lärde sig språket av änglar, och att det är det språk som talas i himlen. *Tolv patriarkernas testamente* (en annan apokryfisk skrift) är på samma linje, och det är också rabbinerna i sin Midrash. Kyrkohistoriens fader *Eusebius av Caesarea* skriver också att ordet *hebreer* härleddes från Eber/Heber. *Augustinus* skriver i sin bok *Guds stad* att Eber särskilt framhävs bland Sems söner, och att inte Ebers barn drabbades av språkförbistringen. Martin Luther var av samma mening, och skriver att Babels torn är villolärorens ursprung.

Från 1700-talet började det höras andra röster. En ledande forskare var nederländaren, orientalisterna *Albert Schulten*. Han menade att även arabiska och arameiska hör till de ursemitiska språken förutom hebreiska.

Uppsalaforskaren Josef Eskhult har grundligt studerat denna fråga.¹³

Noas söners spridning, 1 Mos 10

I "nationernas släkttavla" räknas 71 namn eller folkslag upp, utöver Sem, Ham och Jafet. Först 14 söner till Jafet, där vi känner igen Javan, som nämns bl a i Daniel och känns igen som Grekland. Sedan 31 söner till Ham. Kush förknippas med Etiopien och Misrajim med Egypten. Sems söner var 26. Där utmärker sig framför allt Pelegs efterkommande, varifrån Abraham härstammar.

Genealogen Nathanael Jeanson har i sin bok *Traced* återgett ett kromosomschema för 600 testade män över hela världen. Redan detta antal ger en bild av hur Noas tre söners efterkommande spridits, och man anar de flaskhalsar som förorsakats av extra stora befolkningsrörelser. Men han påpekar att det behövs mycken forskning än. Och här finns förutsättningar att svara mot evolutionisternas krav på en riktig vetenskap: att man ska kunna göra förutsägelser som kan verifieras eller falsifieras. Utifrån Bibeln kan vi i förväg säga vad forskningen kommer att komma med för resultat! Och hittills har förutsägelseerna slagit in, medan evolutionisterna kämpar i uppförsbacke.

Också forskningen kring mtDNA uppvisar en motsvarande tredelning av människorna.

Jeanson lägger fram olika geografiska områden för olika haplogrupper. Här måste vi förbigå dem. Men jag vill nämna en detalj som har

13 <https://www.brepolsonline.net/doi/pdf/10.1484/J.REA.5.107874> (hämtat 16.10.2025).

betydelse för mig personligen, och faktiskt för de flesta finländare och även många svenskar, särskilt i norra Sverige: N-haplogruppen som jag tillhör härstammar från Sem! De flesta svenskar tillhör I-haplogruppen som hör till Jafets efterkommande.

Ut ur Afrika-hypotesen

Var bodde människorna före floden, kanske under 1 500 år? Den vedertagna sekulära forskningen säger att de första människorna fanns i Afrika för minst 200 000 år sedan. Eller egentligen, det gäller bara en av två konkurrerande hypoteser, kallad *Out of Africa*, eller *Recent African Origins*. Den blev populär på 1990-talet. Den andra hypotesen är *multiregionalism*, som menar att människor utvecklades parallellt på olika håll i världen.

RAO stötte på stora motgångar. Man menade t ex att neandertalarna inte var riktiga människor. Man hade ju inte träffat på sådana i Afrika! Samtidigt som man kom underfund med att neandertalarna faktiskt var riktiga människor, som har blandat sig med våra förfäder, så upptäckte man en ny grupp människor långt inne i Ryssland: Denisovamänniskor. Det var för upptäckten av dessa och deras genetiska blandning med moderna människor som svensken *Svante Pääbo* fick 2022 års Nobelpris i fysiologi eller medicin.

Den tidigaste haplogruppen, A-haplo, sticker ut från de andra. En förklaring som nämnts är att mutationshastigheten verkar ha varit högre i Afrika, vilket skulle ge längre tidsperioder, och att de afrikanska kvinnorna gifter sig mycket unga, vilket verkar i samma riktning.

Det har funnits exempel på forskning som man försökt förtiga för att resultatet inte passar in i paradigmet. År 1997 presenterades en undersökning av den ”mitokondriska klockan”, som visade att den första kvinnan borde ha funnits för bara 6 500 år sedan! Det resultatet tog man helt enkelt inte på allvar.

En fråga som man kan ställa sig är: Var bodde människorna före floden, alltså för mer än 4 500 år sedan? Kanske fanns många av dem i Afrika. Det aDNA som finns från den tiden är mycket fragilt. Det kan egentligen inte användas för längre tid än några tusen år. Men evolutionisterna behöver hundratals miljoner år. Vi har att se fram emot många spännande nyheter från YEC-forskarna de närmaste åren.

Bibeln om människosläktets spridning

Aposteln Paulus ger oss svar på våra frågor om människornas spridning i Apg 17:26–27:

Av en enda människa har han skapat alla människor och folk till att bo över hela jorden, och han har fastställt bestämda tider och gränser inom vilka de ska bo. Det gjorde han för att de ska söka Gud.

Böcker och småskrifter om skapelse och evolution

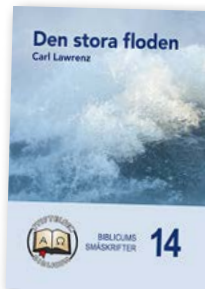
Två små, men mycket läsvärda böcker av Johnny Bergman (à 95 kr):

- *Nobelpristagare och andra prisbelönta forskare som har tvivlat på Darwin.*
- *Varför tror inte alla på Darwin?*

Två småskrifter från Biblicums förlag (à 40 kr):

- Seth Erlandsson: *Världshistoriens första dagar – en studie i 1 Mos 1–3.*
- Carl Lawrenz: *Den stora floden.*

Läs mera och beställ hem dem på <https://biblicum.nu!>

Frågor och svar

En ny jord?

Fråga: Kommer det verkligen att bli en ny jord?

Svar: Uppenbarelseboken 21:1–6 beskriver denna händelse: *Jag såga en nyhimmel och en ny jord. Den första himlen och den första jorden var borta, och havet fanns inte mer. Och jag såg den heliga staden, det nya Jerusalem komma ner från himlen, från Gud, redo som en brud som är smyckad för sin man. Och jag hörde en stark röst från tronen: "Se! Nu står Guds bönning bland människorna. Han ska bo hos dem, och de ska vara hans folk, och Gud själv ska vara hos dem. Och han ska torka alla tårar från deras ögon. Döden ska inte finnas mer, och ingen sorg och ingen gråt och ingen plåga, för det som förr var är borta." Och han som satt på tronen sade: "Se, jag gör allting nytt." Och han sade: "Skriv, för dessa ord är trovärdiga och sanna."*

Redan Jesaja profeterade: "Jorden ska nötas ut som en klädnad" (Jes 51:6), och detta är en följd av att synden kom in i världen genom Adams syndafall (se 1 Mos 3:17). I 1 Kor 7:31 påminner Paulus de kristna i Korint: "Den här världens ordning går mot sin undergång." I sitt andra brev påminner Petrus om syndafloden på Noas tid, hur "den dåtida världen" dränktes och gick under "genom vatten och Guds ord". Sedan tillägger han: "Men de himlar och den jord som nu finns har genom samma ord sparats åt eld och bevaras fram till den dag då de gudlösa människorna ska dömas och gå under" (2 Pet 3:6–7). Sedan skriver han: Herren vill inte "att någon ska gå förlorad utan att alla ska få tid att omvända sig. Men Herrens dag kommer som en tjuv, och då ska himlarna försvinna med våldsamt dån och himlakropparna upplösas av hetta och jorden och dess verk inte mer finnas till." Det blir en dag, "Guds dag" som får himlar att upplösas i eld och himlakroppar att smälta av hetta. Men efter hans löfte ser vi fram emot nya himlar och en ny jord där rättfärdighet bor" (2 Pet 3:9–13).

Förnyelse eller förintelse

Avser ordet ”ny” en förnyelse eller en förintelse? Grekiskan har två ord för ”ny”: *neos* som används om något totalt nytt, något som inte existerade tidigare, och *kainos* som kan betyda totalt nytt men också förnyad till sin kvalitet. I Upp 20 och 2 Pet 3 används *kainos* vilket tillåter betydelsen förnyad till sin kvalitet som en möjlighet. Gud har makt att förinta jorden, men han kan också förnya, återupprätta, omforma.

Detta har lett till en teologisk diskussion. *Ska Gud förinta den första jorden och skapa en ny, eller ska han förnya jorden till den fullkomliga kvaliteten som den hade före syndens inträde i världen?* Detta är en öppen fråga, men det finns ett argument för en förnyelse: Petrus jämför nämligen den slutliga domen med den stora flodöversvämningen på Noas tid. Syndafloden renade jorden med vatten men förintade den inte. Både eld och vatten är redskap för rening.

En ny himmel och en ny jord skulle alltså kunna betyda att världen som vi nu känner den kommer att försvinna och ersättas av en förnyad jord och ett förnyat himlavalv eller universum, återupprättat till sin ursprungliga kvalitet. Gud har makt att på denna tidsålders sista dag, domedagen, förinta den av synd och förgängelse präglade jorden, men också att återupprätta sin skapelse. Paulus skriver: ”Skapelsen har ju blivit lagd under förgängelsen, inte av egen vilja utan genom honom som lade den därunder. Ändå finns det hopp om att *även skapelsen ska befrias från sitt slaveri under förgängelsen och nå fram till Guds barns härliga frihet*” (Rom 8:20–21). Petrus säger om den uppståndne Jesus: ”Honom måste himlen ta emot *tills de tider kommer då allt det återupprättas* som Gud från urminnes tid har förkunnat genom sina heliga profeters mun” (Apg 3:21).

Om Gud förnyar jorden till dess ursprungliga härlighet eller skapar en helt ny jord är bara en öppen fråga för nu. På den stora dagen när Kristus återvänder för att döma levande och döda och torkar bort alla tårar från sina troendes ansikten, då kommer vi tydligt se att allting har gjorts nytt och på vilket sätt det har skett.

SE i fri anslutning till Scott Martz’ artikel i
Forward in Christ, nov 2025:
”Will there really be a new earth?”

Bildspråket i Jesaja 49:2

Fråga: Jag har ofta problem med att förstå bildspråket i Gamla testamentet. Hur ska jag förstå Messiasprofetian i Jesaja 49:2? Där står: ”Han gjorde min mun till ett skarpt svärd och gömde mig i skuggan av sin hand. Han gjorde mig till en vass pil och dolde mig i sitt koger.”

Svar: Jesaja skildrar här Messias gärning med krigstermer. Med Messias mun menas hans ord som var både som ett skarpt svärd och en vass pil.

När Jesus *Kristus* (grekiskans ord för *Messias*) började sin frälsningsgärning förkunnade han *lagen* i dess fulla skärpa för att hugga bort inbillad och falsk fromhet. Det skedde när han talade till fariseerna. Om hans syfte var att genomborra hjärtat med lagen, så träffade hans ord alltid sitt mål. De var som en vass pil. Vid andra tillfällen förkunnade han *evangeliet* med dess inträngande kraft. Han högg bort tvivel och förtvivlan och hans ord trängde in i människors hjärtan genom sin kraftfulla sanning: Var vid gott mod, dina synder är förlättna. Om någon hade förmågan att tillämpa ordet rätt som ett vapen mot självrättfärdighet och förtvivlan, dvs dela lag och evangelium rätt, så var det Jesus.

Men Jesus började sin frälsningsgärning på jorden först mer än 700 år efter Jesajas profetia. Gud ”gömde mig [Messias, sin Son] i skuggan av sin hand”, ”dold i sitt koger”, just tills tiden var inne för uppfyllelsen av den utlovade frälsningen. ”När tiden var inne sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen, för att friköpa dem som stod under lagen” (Gal 4:4f). Nu var inte längre Messias dold i Faderns koger. Fadern drog sitt vapen mot djävulen ut ur sitt koger, redo att besegra Satan med ett dödligt slag.

För andra exempel på bildspråk i Gamla testamentet och dess innebörd, se bl a min bok *Profeten Sakarja och hans bok* (2022), s 13–40.

SE

Utblick över samtiden

Samiska gudar i Den norska kyrkans trosbekännelse?

Följande rapport som Biblicum fått från Thor Olav Gullbrå, teologistuderande i Bergen, ger en inblick i svårigheterna för blivande präster när kyrkans biskopar bland annat vill öppna för synkretism (religionsblandning):

Måndag 17 juni till tisdag 18 juni 2024 var jag på en vigselförberedande samling i Den norska kyrkan (Dnk), som kallas "Vägen till vigning" (VTV). Hela programmet består av två gemensamma samlingar (VTV1 och VTV2) och till slut ett ordinationssamtal (VTV3). Efter detta samtal blir man ordinerad till prästtjänst i Dnk.

Jag har länge sett utvecklingen inom Dnk gå i riktning brist på tro på Gud och Bibeln. Trots detta tänkte jag att det är möjligt att göra en skillnad som präst. Jag kom till samlingen med ett öppet sinne. Jag var medveten om att jag skulle möta stora skillnader.

Jag skulle kunna skriva om flera händelser; för det var mycket märkligt som skedde. Jag vill dock skriva om den allvarligaste händelsen. Den inträffade tisdagen den 18:e på Adde-Zetterquist konstmuseum, därav namnet: Adde-Zetterquist-händelsen.

De nordligaste stiftet ligger i samiska områden. Därför var en del av temana knutna till samiskt kyrkoliv. På konstmuseet hörde vi föredrag av en präst som var central i arbetet i det lulesamiska området, och en som var anställd som något motsvarande diakon – det var ett samiskt ord. Dessa höll föredrag, och efteråt skulle vi samtala och reflektera i grupp. Vi gick då in i ett annat rum och satte oss i en cirkel. Vi fick höra att vi skulle tala fritt och utan att räcka upp handen. Det skulle vara ett öppet och accepterande rum. Detta var enligt samisk modell, som vi hade hört om på föredraget innan.

Det tog inte lång tid innan hon som hade hållit föredraget började tala om vem hon bad till och talade med. Hon bad till: örnen, trädet, den helige Ande, universums skapare (inte Fadern). Efter en kort stund tog

biskopen i Nidaros, Herborg Finnset, till orda och sade att nu är det dags att trosbekännelsen också måste rymma samiska gudar. Detta höll prästen helt med om. Och strax därefter sade biskopen i Nord-Hålogaland, Olav Øygard, och biskopen i Sør-Hålogaland, Svein Valle, att de instämde. Biskopen i Møre, Ingeborg Midttomme, var tyst.

Det var en deltagare som gick VTV2. Hon sade att hon inte hade varit kristen så länge, men att hon inte hade uppfattat att det fanns utrymme för flera gudar i kristendomen. Hon blev avbruten av biskop Finnset, som avfärdade detta. I svaret upplevde jag att biskopen uppträdde på ett obehagligt sätt. Det var inte möjligt för fler att komma med kritiska tankar utan att biskopen bemötte dem på ett otrevligt sätt. Ibland kunde hon verka på gränsen till aggressiv. Frågor som närmade sig kritik slogs ner.

Eftersom detta samtal var en del av ett vigselförberedande program för präster i Dnk anser jag att innehållet i det biskoparna sade är ett of-fentligt uttryck för kyrkans tro. Det är svårt att argumentera för att det en biskop säger till en som söker ordination i hennes kyrka inte ska anses vara betydelsefullt. Dessa präster ska tjäna medlemmar i Dnk i framtiden. Det är därför rimligt att göra allmänheten uppmärksam på vilken lära de kan möta i Dnk.

Det är ett tag sedan denna händelse. Varför kommer detta fram först nu? Den 15 september 2025 var biskop Svein Valle på besök på NLA, där jag studerar. Jag var inte där. I efterhand fick jag veta att en med-student, som jag har berättat om Adde-Zetterquist-händelsen för, hade frågat Valle om uttalandena stämde. Biskopen förnekade det.

Tack Thor Olav Gullbrå för din redogörelse. Det är viktigt att det stora avfallet från biblisk kristendom avslöjas. Att avfallet gått långt i Sverige, det har varit uppenbart länge. Men att det gått så långt i Norge, det var för mig en skrämmande nyhet.

SE

Akademi för Ledarskap och Teologi i fritt fall

För ett år sedan uppmärksammades i Utblick över samtiden (Biblicum 2025:1) att Akademi för ledarskap och teologi (ALT) befann sig i djup kris. En av lärarna, Lena-Sofia Tiemeyer, professor i Gamla testaments exegetik, hade i tidningen Dagen (den 8 november 2024) framfört

kritik mot Bibelns etik och människosyn samtidigt som hon indirekt argumenterade för en ny, positiv syn på homosexuella förhållanden – hon motsatte sig nämligen att det finns en (singular) ”biblisk äktenskapssyn som lätt kan översättas till något som passar ett nutida svenskt kyrkosamfund” och pläderade för att ”Guds kärleksbudskap” bör vara fokus när en kristen äktenskapssyn utformas.

När man i Korint på liknande sätt som i ALT:s fall accepterade den sexuella synden fick de en skarp tillsägelse av Paulus: ”Vet ni inte att lite surdeg syrar hela degen? Rensa bort den gamla surdegen så att ni blir en ny deg” (1 Kor 5:6–7). I Korint tog man till sig Paulus kritik, blev bedrövade över vad man gjort och omvände sig från sin ondska. Aposteln glädde sig över detta och konstaterade: ”En sorg efter Guds vilja ger en ånger som man inte ångrar och som leder till frälsning” (2 Kor 7:10).

Det fanns för ett år sedan flera som på motsvarande sätt hoppades att ALT skulle ingripa mot sin villfarande lärare, men ingenting hände. Ledningen, med rektor Ulrik Josefsson i spetsen, valde att ligga lågt. I stället för att driva ut surdegen genom att avskeda Tiemeyer lät man allt bara fortsätta. Nu har surdegen brett ut sig och det som för ALT förra året var en djup kris verkar nu ha eskalerat till ett fritt fall, ett fullbordat läromässigt avfall.

ALT publicerar en tidskrift som heter HYBRID, som presenteras så här på ALT:s hemsida: ”HYBRID publicerar högklassig forskning i form av vetenskapliga artiklar och bokrecensioner på svenska i skärningspunkten mellan bibelvetenskap (BV), kyrko- och missionsstudier (KM) och systematisk teologi (ST).” Hur pass ”högklassiga” forskningsresultaten är kan var och en bedöma för egen del genom att ta del av Tiemeyers senaste artikel, som publicerades i HYBRID Supplement 3 (29 okt 2025). Den finns tillgänglig online på Internet och bär titeln ”En enahanda snarare än brokig historia: Josefsberättelsen i modern, evangelikal litteratur” och handlar om att Josef i själva verket var ”queer”, alltså en person med avvikande sexualitet. Här några utdrag ur artikeln:

”Den första antydning till Josefs queerness finns i 1 Mos 37:2, där det konstateras att Josef är ’en pojke (na’ar) med (et) sönerna till Bilha och Silpa, sin fars hustrur.”

”Detta väcker frågan huruvida 1 Mos 37:2 bör ses som ett uttryck för homoerotik eller, kanske mer troligt, sexuellt ofredande. Beskrivs Josef redan här som ett offer för (sexuellt) våld, där hans äldre halvbröder förgriper sig på honom?”

”Även Josefs tid som slav i Potifars hus väcker funderingar kring Josefs maskulinitet och sexualitet. Först finns det slumrande aspekter i texten som pekar mot en samkönad attraktion mellan Potifar och Josef i 1 Mos 39:1–6, vilket flera rabbiner har noterat.”

”Med andra ord kan en noggrann läsare eller snarare lyssnare av texten börja misstänka att Josefs slutgiltiga avvisning [av Potifars hustru] kan ha föregåtts av rätt mycket flörtande [från hans sida].”

”Bibeltexterna om Josef i 1 Mos 37 och 39 är ambivalenta och mångtydiga. Därför går det inte att fastställa en enhetlig syn på Josefs maskulinitet. Trots det vidhåller jag, i linje med flera rabbinska tolkningar, att det finns queera drag i Bibelns framställning av Josef.”

Tiemeyer tycker att de romaner om Josef, som hon också analyserar i sin artikel, är för traditionella i det att de ”bekräftar och främjar patriarkala och binära genusideal” – som om ”fem decennier av feminism inte haft något som helst inflytande”.

Hon avslutar till sist med dessa ord: ”Mitt hopp är att fler ska välja att läsa vad som faktiskt står i Bibeln och låta Josefs hela brokighet komma till tals. Med andra ord, låt Josef få tillbaka sin regnbågsskimrande dräkt.”

Inte heller denna gång vill ALT ingripa mot sin villfarande lärare. Rektor Ulrik Josefsson försvarar Tiemeyer och ALT med att i Världen Idag (2025-11-03) säga att det är ”fel att beskriva” hennes artikel som ”uttryck för liberalteologi” och att hans utbildningsinstitut fortfarande är bibeltroget: ”När ALT tränar framtidens ledare att älska, förstå och förkunna Bibeln sker det på den stabila grunden att Bibeln är Guds ord och utgör auktoritet för kyrkans lära och liv.” Samtidigt är det tydligt att han har behov av att distansera ALT:s undervisning från Tiemeyers artikel genom att hävda ”att man måste skilja på det som skolan lär ut och det som skrivs i en vetenskaplig artikel”. Det är förstas en ohållbar åtskillnad eftersom det är ALT som ger ut tidningen HYBRID. Josefsson tog senare, i tidningen Dagen (2025-11-20), avstånd från de mest kontroversiella formuleringarna i Tiemeyers artikel, men inget ifrågasättande av hennes tjänst på ALT eller hennes roll som utbildare av blivande pastorer skedde. I stället betonade Josefsson vikten av fri akademisk forskning.

ALT är en utbildningsinstitution som Svenska alliansmissionen (SAM), Evangeliska frikyrkan (EFK) och Pingst – fria församlingar i samverkan tillsammans driver. Det är ett känt faktum att olika kyrko-

samfunds avfall börjar med att deras pastorsutbildningar avfaller från bibeltron. Från dessa läroanstalter för de nyutbildade pastorerna med sig den onda surdegen – i detta fall liberal-, feminist- och queerteologi – ut i församlingarna. Så blir till sist hela degen syrad. Vi tycks verkligen leva i den allra sista tiden före Jesu återkomst, om vilken Jesus säger: ”Men ska Människosonen finna tron på jorden när han kommer?” (Luk 18:8)

Lars Borgström

Gåvoredovisning 2025-10-25 – 2026-01-21

Magnus Hansson 1000, Håkan Henriksson 300, Kerstin Waljö 200, Bjarte Edvardsen 100, Mikael Fältros 250, Magnus Hansson 1000, Gunnar Åkerström 300, Helga Dahlskog 40 EUR, Gunnar Åkerström 500, Göran&Petra Sjöqvist 500, Onämnd 300, Bengt Sjödén 500, Magnus Hansson 1000, Jan-Erik Appell 350, Berthold Nilsson 1000, Bjarte Edvardsen 100, Kerstin Waljö 200, Peter Sjöstrand 250, Ingegerd Öberg 500, Erik Pozzato 250, Till minne av Alice Lindqvists Ola Österbacka 20 EUR, Susanne Öman 100, Otto Brandal 2750, Christian Malm 200, Eva Severin 100, Ingvar Sandquist 250, Lennart Karlsson 250, Birger Kvilhaugsvik 1100, Helga Dahlskog 40 EUR, Harde Johannessen 750, Onämnd 1000, Onämnd 1500, Jonnie Slottheden 1000, Onämnd 300, Maria Lind 1000, Anders Lundberg 250, Thomas Henriksson 250, Staffan Hulthén 500, Robert Ahlström 750, Richard Lindmark 750, Kerstin Waljö 200, Bjarte Edvardsen 100, Christian Malm 200, Thomas Wahlgren 750, Jan Hammar 250, Till minne av Lars Eliasson Madeleine&Corey Krieger 500, Martin Wihlborg 750, Arne Börjesson 150, Onämnd 1000, Gunnar Åkerström 200, Till minne av Maj Hedkvist Sofie&Thomas Erlandsson 1000, Till minne av Lars Eliasson Ola Österbacka 40 EUR, Helga Dahlskog 40 EUR.

*Varmt tack för ert generösa och uppmuntrande stöd!
Herren är god, evig är hans nåd (Ps 118:1). Red.*

En ny miniskrift från Biblicums förlag:

De goda änglarna och de onda

av Bjarte Edvardsen.

Författaren för inte fram tvivelaktiga spekulationer utan vad Bibeln uppenbarar, i första hand till tröst. Men även till varning och förmaning, för det finns också onda änglar som vill förhindra Guds goda gåvor och frälsningsplan i Jesus Kristus.

Våra tidigare utgivna miniskrifter:

- Seth Erlandsson: *Predikarens bok – en ofta missförstådd bok*
- *Tala Herre, din tjänare hör*, bibelord och böner
- *Lilla katekesen*, Martin Luthers klassiska lilla bok för undervisning i hemmen.
- Seth Erlandsson: *Israel och judarnas återvändande i vår tid*
- Seth Erlandsson: *Den tredje orsaken*
- Seth Erlandsson: *Ett brev till en vän som tror att bara vuxna kan döpas.*

Miniskrifterna kostar endast 30 kr/st.

Du kan köpa flera miniskrifter till paketpris för att ha till hands i fickan eller handväskan att ge till släkt och vänner: 5 för 100 kr (kod: MINI5) och 10 för 150 kr (MINI10).

Beställ från Biblicums förlag: <https://biblicum.nu>

